

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

PRORAČUN REPUBLIKE SLOVENIJE IN PORABA KUPNINE
OD PRIVATIZACIJE NLB d.d.

Ljubljana, september 2004

DANIJELA NEDIĆ

IZJAVA

Študentka Danijela Nedić izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom doc. dr. Mitje Čoka in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1. PRORAČUN REPUBLIKE SLOVENIJE	2
1.1. PRAVNA PODLAGA PRORAČUNA.....	2
1.2. FUNKCIJE PRORAČUNA.....	2
1.3. STRUKTURA PRORAČUNA.....	3
1.3.1. Splošni del proračuna.....	3
1.3.1.1. Bilanca prihodkov in odhodkov.....	3
1.3.1.2. Račun finančnih terjatev in naložb.....	6
1.3.1.3. Račun financiranja.....	9
1.3.2. Posebni del proračuna.....	11
1.3.3. Načrt razvojnih programov.....	12
1.4. VRSTE PRORAČUNSKIH UPORABNIKOV.....	12
1.5. PRIPRAVA PRORAČUNA.....	13
1.6. SPREJEMANJE PRORAČUNA.....	13
1.6.1. Koraki pri sprejemanju proračuna.....	14
1.7. IZVRŠEVANJE PRORAČUNA.....	15
1.8. CILJI JAVNOFINANČNE POLITIKE.....	15
2. PRIVATIZACIJA DRŽAVNEGA PREMOŽENJA	16
2.1. CILJI PRIVATIZACIJE.....	18
2.2. PRIVATIZACIJA BANK.....	19
3. PRIMER NOVE LJUBLJANSKE BANKE D.D.	20
3.1. STANJE PRED PRIVATIZACIJO.....	20
3.2. SANACIJA BANKE.....	22
3.3. PROGRAM PRIVATIZACIJE.....	24
3.3.1. Strokovne podlage.....	25
3.3.2. Cilji privatizacije.....	25
3.3.3. Dela pred privatizacijo.....	25
3.3.4. Naloge finančnega svetovalca.....	25
3.3.5. Izbira zunanjega revizorja.....	26
3.4. PREDMET PRODAJE.....	26
3.5. PRIPOJITEV HČERINSKIH BANK.....	27
3.6. PREDLAGANI DELEŽ PRODAJE.....	28
3.7. KLJUČNI INVESTITOR.....	28
3.8. METODE PRODAJE.....	30
3.9. REZULTATI PRODAJE.....	31
4. PORABA KUPNINE OD PRIVATIZIRANE BANKE	33
SKLEP	35
LITERATURA	36
VIRI	37

UVOD

Začetni elementi proračuna segajo že v čas pred našim štetjem. Že v Atenah je obstajala obveznost oseb, ki so jim zaupali opravljanje določenih javnih funkcij in so morali konec leta oddati poročilo o prejetih dohodkih in izdatkih. V tem primeru lahko govorimo o zaključnem računu, ki prikazuje zbrana javna sredstva in njihovo porabo v določenem obdobju. Kasneje je bila razširjena izdelava popisa prihodkov in odhodkov. Proračun v današnjem pomenu besede srečamo v srednjeveških mestih v 15. stoletju. V tem okolju in času že prevladuje blagovno gospodarstvo nad naturalnim. Davki postanejo najvažnejši vir javnih prihodkov, oblikuje se mestna uprava s stalno zaposlenimi uslužbenci, ki so specializirani za pobiranje davščin in uvajati se je začelo javno knjigovodstvo in računovodstvo.

Danes si javnega financiranja ne moremo zamisliti, brez upoštevanja določenih postopkov in nalog, ki morajo biti opravljene, preden je pripravljen finančni načrt oziroma državni proračun. Zaradi številnih nalog in ciljev, država ne rešuje vprašanja financiranja sproti, temveč vnaprej načrtuje svoje izdatke in potrebne prihodke, s katerimi bo lahko pokrila svojo potrošnjo. Po letu 2001 se obseg državnih načrtovanj poveča na dobo dveh let, s čimer se zagotovi dolgoročneje planiranje proračunskih prejemkov in izdatkov.

Namen mojega diplomskega dela je predstaviti strukturo proračuna Republike Slovenije in prikazati faze v postopku sprejemanja. V *prvem delu* sem prikazala bilančne sheme računov javnega financiranja in sicer bilanco prihodkov in odhodkov, račun finančnih terjatev in naložb, ki je v zadnjem času najbolj aktualen in račun financiranja.

V *drugem delu* je opisana privatizacija državnega premoženja, ki ima velik vpliv na spremembe v proračunu, saj prihaja do postopnega umikanja države iz gospodarstva. To pomeni tudi drugačno planiranje in realizacijo proračunskih prihodkov in odhodkov. Država postopno zmanjšuje svoj delež v kapitalskih naložbah podjetij, zato sem želela analizirati vpliv privatizacije na spremembe v proračunskih postavkah. V Zakonu o javnih financah je določeno, da se kupnine iz naslova privatizacije lahko razporejajo le v naprej določene postavke. Iz računa finančnih terjatev in naložb, denar ne sme odtekati v bilanco prihodkov in odhodkov, lahko pa se razporedi v računu financiranja.

Zaradi kompleksnosti privatizacije celotnega državnega premoženja, sem se odločila za podrobnejši prikaz privatizacije Nove Ljubljanske banke d.d. (NLB). Država je bila s 83% največja lastnica, zato sem želela prikazati, kako visoka je bila kupnina in kako je bila porabljena v proračunu.

Banke, ki so bile pod nadzorom države, so morale v preteklosti kreditirati podjetja, ki kreditov niso bila sposobna odplačati. Posojila so bila glede na velikost bančnega kapitala in rezerv nenormalno visoka in neskladna z možnostmi kreditnega potenciala bank in

podjetij, da te kredite odplačajo. Inflacija je omogočala, da so bile realne obrestne mere visoko negativne. Pri bankah se je zato zmanjševala realna vrednost njihovih naložb in posojil, ki so tako postajala slaba posojila. Vsi naštetih razlogi so pripeljali do krize v bančništvu in do potrebne bančne sanacije, s katero je država postala večinska lastnica bank.

1. PRORAČUN REPUBLIKE SLOVENIJE

Proračun je akt države oziroma občine, s katerim so predvideni prihodki in drugi prejemki ter odhodki in drugi izdatki države oziroma občine.

Prejemki so vsi prihodki, sredstva od prejetih vračil danih posojil, sredstva od prodaje kapitalskih deležev in iz naslova zadolževanja. *Izdatki* so vsi odhodki, sredstva za dana posojila, sredstva za nakup kapitalskih deležev in za odplačila glavnice dolga.

Glede vsebine velja, da je proračun ekonomsko-politični akt, v katerem parlament predvidi prihodke in določi odhodke države. Gre za instrument, ki omogoča doseganje gospodarske rasti in povečanje človekove blaginje. Podpiral naj bi sodobno vlogo države v gospodarstvu. To pomeni okrepljeno regulacijsko vlogo države in njeno omejeno investicijsko vlogo, pripomore naj k skrbi za razvoj ob sožitju z okoljem, podporo stanovanjski dejavnosti in zagotavlja naj vire za učinkovito izobraževanje, znanost in kulturo. Z racionalizacijo izvajanja javnih služb, se mora hkrati racionalizirati sistem posrednih proračunskih uporabnikov in sicer s pospešitvijo reforme javnih zavodov in drugih izvajalcev javnih služb (Cvikl, 2000, str. 2).

1.1. PRAVNA PODLAGA PRORAČUNA

Od leta 2000 temelji na naslednjih pravnih podlagah: Ustava Republike Slovenije, Uradni list Republike Slovenije (ULRS) in znotraj tega Zakon o javnih financah (ZJF), Zakon o izvrševanju proračuna (ZIPRO), ki določa navodila za izvršitev proračuna in podzakonski predpisi, s katerimi minister za finance in vlada usklajujeta svoja stališča.

1.2. FUNKCIJE PRORAČUNA

Vsebinsko naj bi proračun financiral sodobne in za učinkovito tržno gospodarstvo nujno potrebne funkcije države. Učinkovito javno upravo, zagotavljanje javnega reda in varnosti, vključujoč sodno varstvo in varstvo premoženjskih pravic ter zagotavljanje obrambe.

Državni organi ne rešujejo vprašanja njihovega finančnega kritja sproti, temveč vnaprej načrtujejo obseg izdatkov in odhodkov. Država tako skrbi za zanesljivo materialno podlago svojih nalog in skuša vzdrževati pravilno ravnotežje med razpoložljivimi dohodki in javnim trošenjem.

1.3. STRUKTURA PRORAČUNA

Nova struktura državnega proračuna je bila sprejeta pri pripravi proračuna za leto 2001. Uvaja večnivojsko prikazovanje proračunskih prihodkov in odhodkov in temelji na treh uradno predpisanih klasifikacijah: institucionalni, funkcionalno-programski in ekonomski. Za približevanje mednarodnim klasifikacijam na področju izkazov javnih bilanc, se je že s proračunom za leto 1999, spremenila struktura državnega proračuna, ki mora omogočati prikaz splošnega in posebnega dela proračuna ter načrt razvojnih programov (Kalčič, 2001, str. 5).

1.3.1. Splošni del proračuna

Splošni del proračuna obsega bilanco prihodkov in odhodkov (bilanca A), račun finančnih terjatev in naložb (bilanca B) ter račun financiranja (bilanca C).

1.3.1.1. Bilanca prihodkov in odhodkov

Bilanca je sestavljena iz proračunskih prihodkov in odhodkov. Proračunski prihodki zajemajo davčne, nedavčne, kapitalske, transferne prihodke in prejete donacije. Na odhodkovni strani pa bilanca prikazuje vse odhodke, ki zajemajo tekoče in investicijske odhodke ter tekoče in investicijske transfere.

Tabela 1: Proračunski prihodki v mio SIT

KONTO	Leto 2002	v mio SIT	% od celote
	SKUPAJ PRIHODKI (70+71+72+73+74)	1.173.121	100
	TEKOČI PRIHODKI (70+71)	1.157.651	98,7
70	Davčni prihodki	1.071.313	91,3
71	Nedavčni prihodki	86.338	7,4
72	Kapitalski prihodki	2.147	0,2
73	Prejete donacije	13.228	1,1
74	Transferni prihodki	94	0,01

Vir: Splošni del zaključnega računa proračuna, 2002.

V skupini davčnih prihodkov¹, ki zajemajo največji vir prihodkov proračuna, predstavljata največji delež domači davek na blago in storitve (DDV) ter davek na dohodek (dohodnina) in dobiček. Med nedavčnimi prihodki prevladujejo udeležba na dobičku in dohodki od premoženja ter drugi nedavčni prihodki.

Zaradi poenostavitve in povečanja učinkovitosti storitev javnega sektorja oziroma prenosa njihovega izvajanja na zasebni sektor, bo vpliv privatizacije viden v zmanjšanju udeležbe države v dobičkih javnih podjetij in zmanjšanju deleža nedavčnih prihodkov.

¹ Davčni prihodki zajemajo vse vrste obveznih, nepovratnih in nepoplačljivih dajatev, ki jih davkoplačevalci vplačujejo v dobro proračuna.

Proračunski prihodki v sistemu javnih financ, ki je trenutno veljaven v Sloveniji, se stekajo v štiri blagajne. To so državni proračun, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ), Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) in občinski proračuni.

Med posameznimi blagajnami javno-finančnega sektorja obstajajo tudi *transferni tokovi*. Del dejavnosti ZZZS se financira iz sredstev ZPIZ in sicer zdravstveno zavarovanje upokojencev. Del prihodkov ZPIZ pa predstavlja prispevek za brezposelne, ki ga plačuje Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije (ZZRS), ki se financira iz državnega proračuna. Posamezne blagajne javnega sektorja se precej razlikujejo po velikosti, prav tako pa se s časom spreminja njihov pomen.

Tabela 2: Deleži prihodkov posameznih blagajn v celotnih javnofinančnih prihodkih v %

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
državni proračun	45,2	47,0	48,2	48,5	48,5	48,8	49,9	48,4	48,5	48,4
ZPIZ	29,3	29,1	28,6	27,8	28,2	28,2	27,5	28,0	27,8	28,1
ZZZS	15,3	13,5	13,1	13,6	13,2	13,0	12,6	13,1	13,2	13,0
občinski proračuni	10,2	10,4	10,1	10,1	10,1	10,0	10,0	10,5	10,5	10,5

Vir: Bilten javnih financ, 2003.

Iz Tabele 2 je razvidno, da je v obdobju po osamosvojitvi države, delež prihodkov blagajne ZPIZ in prihodkov občinskih proračunov ostal relativno nespremenjen. Zmanjšal se je delež prihodkov ZZZS, medtem ko se delež prihodkov državnega proračuna počasi povečuje. Ugotovimo lahko tudi, da skoraj 50% prihodkov pripada državnemu proračunu, malo manj kot 30% je namenjeno ZPIZ. ZZZS in občinski proračuni prejmejo tako približno 10% sredstev.

Davčne prihodke planira Ministrstvo za finance (MF) in sicer Davčna uprava RS (DURS) in Carinska uprava RS (CURS). Prihodke iz naslova dividend, koncesijskih dajatev, taks in pristojbin ter drugih prihodkov planirajo proračunski uporabniki, ki so po zakonu odgovorni nosilci določanja zavezancev za te dajatve in prihodke proračuna. Prihodke iz prodaje kapitalskih deležev planira MF in Ministrstvo za gospodarske dejavnosti (MGD). Prihodke iz naslova vračil danih posojil planirajo vsi proračunski uporabniki, ki so v preteklih letih dali posojila iz sredstev proračuna in tudi razpolagajo z amortizacijskimi načrti vračil danih posojil. Prihodke iz naslova kupnin planira MGD, po zakonu o uporabi sredstev, pridobljenih iz naslova kupnine na podlagi zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij (Interno gradivo MF).

V naslednjih letih naj bi davčna politika izhajala iz reforme neposrednih davkov. To predstavlja zakon o dohodnin, zakon o davku od dohodkov pravnih oseb ter uvedba

davka na nepremičnine. Predlagani ukrepi, s katerimi naj bi dosegli navedene cilje, so odprava vrzeli v zakonu o davku od dobička pravnih oseb, širjenje in zaščita domače davčne osnove, zlasti široko zajemanje davčnih zavezancev in dohodkov ter uveljavljanje pravil proti davčnemu izogibanju. Prvi učinki teh sprememb na prihodke državnega proračuna so predvideni v letu 2004 in sicer povečanje prihodkov za 5 milijard SIT (Predpristopni ekonomski program, 2002, str. 15).

Potrebno je razlikovati med pojmom javnofinančni izdatki in odhodki. Javnofinančni izdatki so širši pojem od odhodkov. Zajemajo javnofinančne odhodke iz bilance prihodkov in odhodkov, računa finančnih terjatev in naložb ter računa financiranja. Med javnofinančne odhodke pa sodijo le odhodki iz bilance prihodkov in odhodkov.

Tabela 3: Proračunski odhodki v mio SIT

KONTO	Leto 2002	v mio SIT	% od celote
	SKUPAJ ODHODKI (40+41+42+43)	1.313.348	100
40	Tekoči odhodki	408.112	31,1
41	Tekoči transferi	795.612	60,6
42	Investicijski odhodki	50.429	3,8
43	Investicijski transferi	59.195	4,5

Vir: Splošni del zaključnega računa proračuna, 2002.

Tekoči odhodki in tekoči transferi predstavljajo največjo porabo v proračunu. Med tekočimi odhodki odpade največ denarja za plače in druge izdatke zaposlenim in izdatke za blago in storitve. Država bo morala v prihodnosti nameniti vedno več navora za reševanje velike obremenjenosti proračuna s plačami v javnem sektorju, ki se bodo morale uskladiti s plačami v zasebnem sektorju in ustrezno gospodarsko rastjo.

Saldo bilance prihodkov in odhodkov je izkazan kot:

- *proračunski presežek* (celotni prihodki presegajo celotne odhodke, v posameznem proračunskem obdobju);
- *proračunski primanjkljaj* (celotni odhodki presegajo celotne prihodke, v posameznem proračunskem obdobju).

Povečan javnofinančni primanjkljaj izrine gospodarske subjekte iz domačih kreditnih trgov in poveča stroške obresti, zaradi povpraševanja države po kreditnih sredstvih. Primanjkljaj vpliva tudi na povečanje agregatnega povpraševanja in posledično na inflacijo, še posebej če bi se primanjkljaj zmanjševal s povečevanjem prihodkov in ne z zmanjševanjem odhodkov državnega proračuna. Poslabšanje javnofinančnih rezultatov vpliva na slabši položaj slovenskega gospodarstva, kar bo podražilo ali celo preprečilo dostop do zadolževanja v tujini (Cvikl, 2000, str. 5).

Preko centralne banke, se financira primanjkljaj v primerih, ko obstoječa davčna osnova ne prenese dodatnega bremena. Davčna administracija je ob dani davčni osnovi nezmožna izterjati davke. Politične razmere ne dovolijo dodatnega obdavčevanja, ko je finančni trg nerazvit in ni možnosti zadolževanja v tujini. Da bi ohranila željeni primanjkljaj, ob dani stopnji inflacije, mora država posredovati z inflacijskim davkom, ki je potreben za financiranje primanjkljaja. To pomeni hitrejše naraščanje nominalne količine denarja od stopnje inflacije (Borak, 1992, str. 45-46).

1.3.1.2. Račun finančnih terjatev in naložb

Sestavljen je iz prejetih vračil danih posojil, prodaje kapitalskih deležev, kupnin iz naslova privatizacije, danih posojil, povečanja kapitalskih deležev in porabe sredstev kupnin iz naslova privatizacije.

Tabela 4: Prejeta vračila danih posojil v mio SIT

KONTO	Leto 2002	v mio SIT	% od celote
750	PREJETA VRAČILA DANIH POSOJIL	2.716	100
7500	Prejeta vračila danih posojil od posameznikov	10	0,4
7501	Prejeta vračila danih posojil od javnih podjetij	937	34,5
7502	Prejeta vračila danih posojil od finančnih institucij	1.298	47,7
7503	Prejeta vračila danih posojil od privatnih podjetij in zasebnikov	471	17,4
7504	Prejeta vračila danih posojil od drugih ravni države	0	0
7506	Prejeta vračila danih posojil iz državnega proračuna	0	0
7505	Prejeta vračila danih posojil iz tujine	0	0

Vir: Splošni del zaključnega računa proračuna, 2002.

Prejeta vračila danih posojil zajemajo vračila danih posojil od posameznikov, javnih podjetij, finančnih institucij, privatnih podjetij in zasebnikov, državnega proračuna in tujine. V to kategorijo prilivov sredstev spadajo vsa sredstva, pridobljena iz naslova prejetih vračil posojenih sredstev drugim ravnem države, drugim skladom, neprofitnim organizacijam, posameznikom, javnim ali privatnim podjetjem in gospodarskim družbam. S temi vračili sredstev se zmanjša terjatev države do določenih subjektov.

Prejeta vračila danih posojil od finančnih institucij v največjem obsegu zajemajo plačila NLB, NKBM in Abanke glede na finančni sporazum. Prejeta vračila danih posojil od javnih podjetij, v največjem znesku zajemajo plačila iz naslova obveznosti, po Pogodbi o odplačilu obveznosti Elektra Slovenije.

Tabela 5: Prodaja kapitalskih deležev v mio SIT

KONTO	Leto 2002	v mio SIT	% od celote
751	PRODAJA KAPITALSKIH DELEŽEV	112.444	100
7510	Prodaja kapitalskih deležev v javnih podjetjih	0	0
7511	Prodaja kapitalskih deležev v finančnih institucijah	112.444	100
7512	Prodaja kapitalskih deležev v privatnih podjetjih	0	0

Vir: Splošni del zaključnega računa proračuna, 2002.

Prodaja kapitalskih deležev predstavlja prodajo deležev v javnih podjetjih, finančnih institucijah in privatnih podjetjih. V okviru podskupine kapitalskih deležev so zajeta sredstva, pridobljena iz naslova prodaje kapitalskih deležev države oziroma občin v javnih ali privatnih podjetjih in bankah. S privatizacijo državnega premoženja se zmanjšujejo lastniški deleži države oziroma občine v podjetjih ali finančnih institucijah. Znesek prodaje kapitalskih deležev v finančnih institucijah se nanaša na prodajo kapitalskega deleža v NLB.

Tabela 6: Kupnine iz naslova privatizacije v mio SIT

KONTO	Leto 2002	v mio SIT	% od celote
752	KUPNINE IZ NASLOVA PRIVATIZACIJE	2.029	100
7520	Sredstva kupnin iz naslova privatizacije podjetij	2.029	100

Vir: Splošni del zaključnega računa proračuna, 2002.

V Tabeli 6 so izkazana prejeta sredstva kupnin iz naslova privatizacije podjetij, ki se na podlagi Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij vplačujejo v državni proračun. Že v letu 2001 so se na račun državnega proračuna vplačevala sredstva, ki jih je pridobila Slovenska razvojna družba, v postopkih lastninskega preoblikovanja podjetij. V letu 2002 se je tako zbralo v proračunu za 2 milijardi SIT kupnin.

Tabela 7: Dana posojila v mio SIT

KONTO	Leto 2002	v mio SIT	% od celote
440	DANA POSOJILA	5.233	100
4400	Dana posojila posameznikom	3,6	0,1
4401	Dana posojila javnim skladom	0	0
4402	Dana posojila javnim podjetjem	2,9	0,1
4403	Dana posojila finančnim institucijam	5,7	0,1
4404	Dana posojila privatnim podjetjem	5.215,2	99,6
4405	Dana posojila državnemu proračunu	0	0
4406	Dana posojila v tujino	5,6	0,1

Vir: Splošni del zaključnega računa proračuna, 2002.

V Tabeli 7 so izkazana posojila države, ki so rezultat dogovora o posojanju sredstev. Ta plačila imajo za posledico povečanje terjatev države do prejemnika teh sredstev. Dana posojila zajemajo dana posojila posameznikom, javnim skladom, javnim podjetjem, finančnim institucijam, privatnim podjetjem, državnemu proračunu in tujini.

Tabela 8: Povečanje kapitalskih deležev v mio SIT

KONTO	Leto 2002	v mio SIT	% od celote
441	POVEČANJE KAPITALSKIH DELEŽEV	171	100
4410	Povečanje kapitalskih deležev v javnih podjetjih	0	0
4411	Povečanje kapitalskih deležev v finančnih institucijah	0	0
4412	Povečanje kapitalskih deležev v privatnih podjetjih	0	0
4413	Skupna vlaganja (joint ventures)	0	0
4414	Povečanje kapitalskih deležev v tujino	171	100

Vir: Splošni del zaključnega računa proračuna, 2002.

Povečanje kapitalskih deležev pomeni povečanje kapitalskih deležev v javnih podjetjih, finančnih institucijah, privatnih podjetjih, skupna vlaganja in povečanje deležev v tujini. Podskupina povečanje kapitalskih deležev vključuje vplačila države oziroma občine v povečanje kapitalskih vložkov. Ta plačila povečujejo finančno premoženje v bilanci države ali občine oziroma povečujejo dolgoročne finančne naložbe.

Tabela 9: Poraba sredstev kupnin iz naslova privatizacije v mio SIT

KONTO	Leto 2002	v mio SIT	% od celote
442	PORABA SREDSTEV KUPNIN IZ NASLOVA PRIVATIZACIJE	7.996	100
4420	Dana posojila iz sredstev kupnin	515	6,4
4421	Sredstva kupnin, razporejena v javne sklade in agencije	7.481	93,6

Vir: Splošni del zaključnega računa proračuna, 2002.

Račun finančnih terjatev in naložb je sestavljen iz tistih izdatkov, ki nimajo značaja odhodkov, temveč so to finančne naložbe, dana posojila in kapitalske vloge države v javna in zasebna podjetja ali v finančne institucije. Plačila imajo za posledico nastanek finančne terjatve države do prejemnika teh sredstev (obligacijsko razmerje) ali pa povečanje lastniškega deleža države v premoženjski pasivi prejemnika javnih sredstev. Na strani prejemkov so v tem računu izkazani finančni tokovi, ki niso prihodki, temveč so to sredstva iz naslova prejetih vračil posojenih sredstev države in prodaje kapitalskih deležev države v podjetjih ali v finančnih institucijah.

1.3.1.3. Račun financiranja

V računu financiranja se izkazujejo odplačila dolgov in zadolževanje. Gre za financiranje presežkov odhodkov nad prihodki v bilanci prihodkov in odhodkov, presežkov izdatkov nad prejemki v računu finančnih terjatev in naložb ter financiranje odplačil dolgov v računu financiranja.

Neto zadolževanje pomeni razliko med obsegom zadolževanja in odplačili dolga, takrat ko se država zadolži v večjem obsegu kot je odplačala dolg.

Tabela 10: Zadolževanje v mio SIT

KONTO	Leto 2002	v mio SIT	% od celote
	ZADOLŽEVANJE (500+501)	296.571	100
500	Domače zadolževanje	291.570	98,3
501	Zadolževanje v tujini	5.001	1,7

Vir: Splošni del zaključnega računa proračuna, 2002.

Domače zadolževanje zajema najete kredite pri Banki Slovenije, pod določenimi pogoji, poslovnih bankah, drugih finančnih institucijah in drugih domačih kreditodajalcih (skladi socialnega zavarovanja, javni skladi). Zadolževanje v tujini predstavljajo krediti pri mednarodnih finančnih institucijah (IBRD, EBRD, EIB), tujih vladah, tujih poslovnih bankah in finančnih institucijah in sredstva pridobljena z izdajo vrednostnih papirjev (VP) v tujini (Interno gradivo MF).

V letu 2002 je RS potrebna sredstva za financiranje izvrševanja sprejetega proračuna na domačem trgu pridobila z izdajo VP. Na področju kratkoročnih VP je država izdajala enomesečne, trimesečne, šestmesečne in letne zakladne menice. Zadolževala se je tudi pri domačih poslovnih bankah in sicer s kratkoročnimi in dolgoročnimi posojili.

Država se lahko v okviru obsega svojega proračuna zadolžuje kratkoročno (do enega leta) in dolgoročno (nad enim letom). O trajanju zadolževanja odloča državni zbor (DZ). Za kritje odhodkov proračuna in odplačila dolgov, se lahko v posameznem letu zadolži doma in v tujini do višine, določene s proračunom in sicer z najetjem posojil ali z izdajo VP. O svojem namenu mora obveščati DZ. MF pri tem prodaja in odkupuje državne VP. Vlada lahko sama odloča tudi o reprogramiranju državnih dolgov, če se s tem zmanjšajo stroški za njihovo odplačilo (Čok, Prevolnik, Stanovnik, 2003, str. 8).

Tabela 11: Odplačila dolga v mio SIT

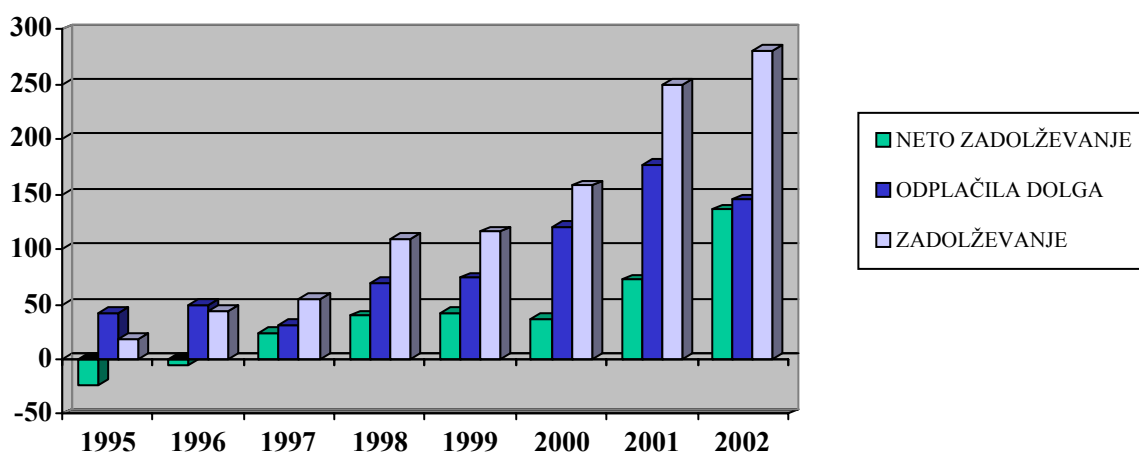
KONTO	Leto 2002	v mio SIT	% od celote
	ODPLAČILA DOLGA (550+551)	142.702	100
550	Odplačila domačega dolga	116.399	81,6
551	Odplačila dolga v tujino	26.303	18,4

Vir: Splošni del zaključnega računa proračuna, 2002.

Zniževanje inflacije, kot eden izmed strateških ciljev ter deprecijacija tolarja, bo v prihodnjem srednjeročnem obdobju, ob predvideni gospodarski rasti ter zmanjševanju primanjkljaja državnega proračuna, vplivalo na počasnejšo rast dolga in obsega plačil obresti.

Neto zadolževanje je razlika med obsegom zadolževanja in odplačili dolga, ko se država zadolži v večjem obsegu kot je odplačala dolg. V primeru, da je zadolževanje večje od odplačila dolga, je neto zadolževanje pozitivno, kar pa je slabo za državo. Takšno gibanje pa lahko zasledimo že od leta 1997 naprej.

Graf 1: Zadolževanje in odplačila dolga RS v mrd SIT (v tekočih cenah)

Vir: Bilten Ministrstva za finance, 2003.

Do leta 1996 smo imeli več odplačil dolga, kot smo se zadolževali. Po letu 1997 pa se soočamo z vedno večjim zadolževanje. Neto zadolževanje je pozitivno. Posledica vedno večjega zadolževanja so stroški obresti na naraščajoči dolg države. Razlog za vedno večje zadolževanje je tudi v tem, da so bili po letu 1996 proračunski odhodki večji od proračunskih prihodkov, kar vodi k proračunskemu primanjkljaju. K zniževanju rasti dolga bo prispevalo zmanjševanje dolga države iz sredstev prodaje državnega premoženja in javno finančna politika, ki bo zagotavljala ustrezno raven primanjkljaja.

Tabela 12: Prikaz zadolževanja in odplačila dolga RS v mrd SIT

Leto	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Neto zadolževanje	-23,3	-5,2	23,7	39,5	42,1	36,9	72,1	136,1
Odplačila dolga	42,4	49,3	31,5	69,8	74	120,6	177	144,9
Zadolževanje	19,1	44,2	55,3	109,3	116,1	157,5	249,1	281

Vir: Bilten Ministrstva za finance, 2003.

Splošni del proračuna obsega kot nerazporejeni del prihodkov tekočo *proračunsko rezervo* za financiranje posameznih namenov javne porabe, ki jih ob sprejemanju proračuna ni bilo mogoče predvideti.

Rezerve se uporabljajo za odhodke, nastale kot posledica izrednih razmer (poplave, suše, požari, potresi in druge naravne in ekološke nesreče, epidemije, živalske kužne bolezni in rastlinski škodljivci). Gre za zagotovitev sredstev, kadar proračunski prihodki pritekajo neenakomerno. Izkušnje razvitih držav kažejo, da je instrument rezerv postal manj pomemben in zato so rezerve močno znižali ali celo ukinili. Kadar so rezerve po obsegu velike, je načrtovanje proračunskih uporabnikov slabše ali namenoma nerealno, saj pričakujejo, da se bodo morebitni primanjkljaji sredstev za njihove programe pokrivali iz rezerv. Takšno razmišljanje privede do tega, da sredstva rezerv nikoli niso zadostna. Zelo hitro se porabijo in med izvrševanjem proračuna povzročajo dodatne konflikte in tekmovanja. Zaradi tega so nekatere države rezerve ukinile ali jih močno zmanjšale.

1.3.2. Posebni del proračuna

Posebni del proračuna je podrobnejši prikaz proračuna na podlagi pripravljenih finančnih načrtov proračunskih uporabnikov, ki izhajajo iz veljavnih proračunskih klasifikacij. V letu 2000 je bila sprejeta nova *institucionalna klasifikacija* s popolnim registrom institucij, ki se razvrščajo v širši institucionalni sektor države. Klasifikacija je sestavljena iz seznama neposrednih in posrednih proračunskih uporabnikov na državni in občinski ravni in se vsako leto obnavlja. Prikazuje proračunska sredstva po posameznih proračunskih uporabnikih, kot nosilci sredstev za financiranje programov državnega proračuna, ki so v njihovi pristojnosti. Bistvo te klasifikacije je odgovor na vprašanje kdo porablja javna sredstva.

Na podlagi nove *ekonomske klasifikacije* je možna kvalitetnejša priprava globalnih bilanc javnega financiranja. Prikazuje kaj plačujemo iz posameznih proračunskih postavk. Uporablja se pri pripravi in izvrševanju državnega in občinskih proračunov, pri pripravi finančnih načrtov javnih skladov, agencij, javnih zavodov ter njihovih poročil o realizaciji.

Zakon o računovodstvu določa uporabo enotne ekonomske klasifikacije, kot sestavnega dela celotnega kontnega načrta, za vse subjekte, ki se v celoti ali v pretežnem delu financirajo iz javnih sredstev. Pripravljen je za spremljanje realizacije prihodkov in odhodkov in rezultatov finančnega poslovanja.

Po ekonomski klasifikaciji se posamezne kategorije prihodkov in odhodkov, razvrščajo v različne skupine, ki so različno šifrirane. *Razredi* so oštevilčeni z enomestnimi šiframi, znotraj posameznega razreda so *skupine*, ki so oštevilčene z dvomestnimi šiframi, skupine se naprej delijo na *podskupine*, ki so oštevilčene s trimestnimi šiframi, znotraj teh so *konti*, ki imajo štirimestne šifre, najbolj podrobna razčlenitev je na nivoju *podkontov*, ki so šifrirani s šestmestno šifro.

Funkcionalna klasifikacija je narejena le za javnofinančne izdatke, ne pa tudi za prihodke, tako kot ekonomska klasifikacija. Namenjena je statističnemu poročanju, omogoča mednarodne primerjave in je obvezna za vse javnofinančne blagajne.

Funkcionalno-programaska klasifikacija je pomenila ključno novost za oblikovanje proračuna od leta 2001 naprej. Razčlenjuje celotno porabo državnih in občinskih organov, skladov socialnega zavarovanja, javnih skladov ter drugih oseb javnega prava, ki se financirajo iz proračunskih sredstev. Namenjena je prikazu razdelitve celotne javne porabe po posameznih funkcijah ali vsebinskih programih. Cilj nove proračunske sheme je združiti proračunske postavke v vsebinske celote in s tem določiti namene posameznih vrst proračunske porabe.

Ena od prednosti nove strukture je izboljššan nadzor in preglednost vladnih dejavnosti, kar zadeva porabo proračunskih sredstev. Tistim, ki v vladi sprejemajo odločitve, bo s tem omogočen boljši nadzor in sprejemanje bolj preišljenih, zavestnih in utemeljenih odločitev pri razporejanju proračunskih sredstev po različnih namenih in organizacijskih enotah.

1.3.3. Načrt razvojnih programov

Tretji sklop proračunske dokumentacije je načrt razvojnih programov, ki ga sestavljajo letni načrti oziroma plani razvojnih programov neposrednih uporabnikov proračuna. Načrt vsebuje programe delovanja resornih ministrstev, po ključnih funkcijah države, za večletno obdobje v skladu z dokumenti dolgoročnega razvojnega načrtovanja.

1.4. VRSTE PRORAČUNSKIH UPORABNIKOV

Z odredbo o določitvi neposrednih in posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov so določeni neposredni in posredni uporabniki državnega in občinskih proračunov. Priloga navedene odredbe vsebuje seznam proračunskih uporabnikov in njihovo delitev na neposredne in posredne uporabnike, ki so bili določeni kot proračunski uporabniki na dan izdaje odredbe. Ob upoštevanju drugega odstavka 3. člena ZJF, v skladu s katerim MF seznam proračunskih uporabnikov objavlja po potrebi, so posamezni uporabniki vključeni v seznam, le na podlagi obvestila MF.

Neposredni uporabniki državnega in občinskih proračunov so državni oziroma občinski organi ali organizacije ter občinska uprava. Ustanovljeni so z zakonom, občinskim odlokom ali drugim pravnim aktom.

Posredni uporabniki državnega ali občinskega proračuna so pravne osebe, ki so organizirane v pravno-organizacijski obliki, kot so javni zavodi, agencije in javni skladi. Izvajajo javno službo, dejavnost v javnem interesu ali druge naloge, s katerimi se izvajajo javne funkcije. Sredstva za financiranje pridobivajo iz državnega ali občinskih proračunov, ZZZS, ZPIZ, javnih zavodov, agencije in javnih skladov, katerih ustanovitelji so posredni uporabniki ali samoupravne narodnostne skupnosti.

1.5. PRIPRAVA PRORAČUNA

Državni proračun mora biti skrbno in racionalno pripravljen. Le tako lahko sledi politični, socialni in gospodarski strategiji države ter prispeva k njeni gospodarski uspešnosti. Vedno bolj se povečuje pomen ustreznih postopkov priprave proračuna. Bistven korak za upravljanje proračunskih izdatkov je torej pravilna izdelava makroekonomskega okvira proračuna in nato oblikovanje sprejemljivega proračuna v mejah obvladljivega primanjkljaja.

ZJF predpisuje *dvostopenjsko pripravo proračuna*, ki je bila prvič uporabljena pri pripravi proračuna za leto 2001. Gre za metodo, ki zagotavlja izpolnjevanje treh temeljnih proračunskih nalog in sicer alokacijska učinkovitost, finančna disciplina (vzdržuje primeren obseg javne porabe) in tehnična učinkovitost. V letu 2001 je bila zastavljena in uporabljena takšna metoda, vendar je bilo zaradi časovne stiske opuščeno nekaj bistvenih elementov: večletnost proračunskih agregatov in posameznih sektorskih politik in proračunskih odhodkov ter ciljev. Te pomanjkljivosti se odpravijo pri pripravi proračunov za leti 2002 in 2003.

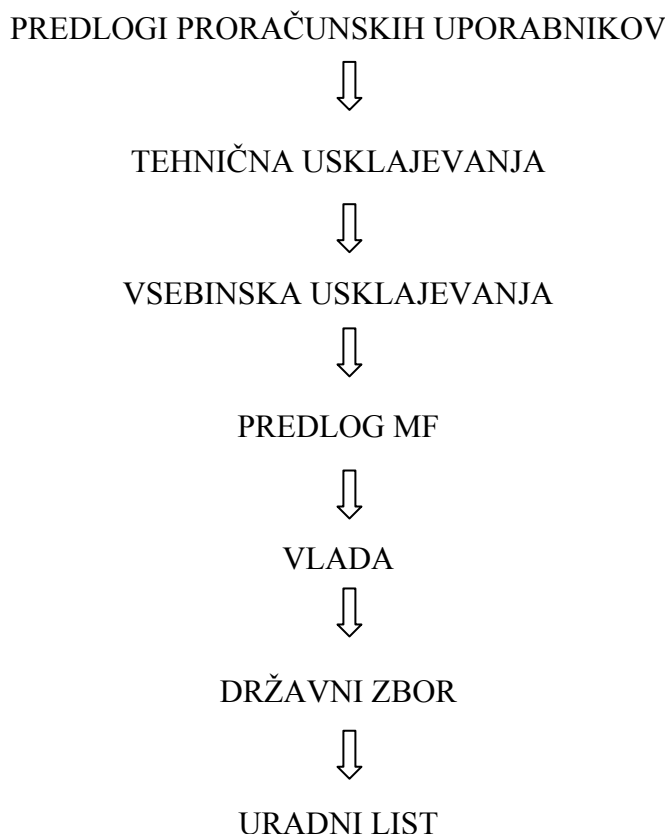
1.6. SPREJEMANJE PRORAČUNA

Proračun mora biti sprejet pred začetkom leta, na katero se nanaša in velja eno leto. Če proračun ni sprejet pred začetkom leta, se financiranje javne porabe začasno nadaljuje na podlagi proračuna za prejšnje leto. Pri začasnem financiranju se sme uporabiti toliko sredstev, kolikor jih je bilo sorazmerno porabljenih v istih dobah po proračunu za prejšnje leto in sicer 1/12 vsak mesec. V letu 2001 se pojavi novost pri sprejemanju proračuna. Vlada je sprejela odločitev, da se morata v tem letu pripraviti državna proračuna za naslednji dve leti, to je za leto 2002 in 2003.

*Prednosti dvoletnega planiranja*² so omogočanje dolgoročnejšega planiranja proračunskih prejemkov in izdatkov, učinkovitejše oblikovanje in izvajanje makrofiskalne politike, izpolnitev razvojnih programov, boljše izvajanje prednostnih nalog in postopno zniževanje javnofinančnega primanjkljaja.

Slabosti dvoletnega planiranja zajemajo spremljanje in držanje predvidenih načrtov in potrebno je obsežnejše ter zahtevnejše načrtovanje proračunskih prihodkov in odhodkov.

1.6.1. Koraki pri sprejemanju proračuna

Na začetku proračunski uporabniki *pripravijo svoje predloge* po določenih sredstvih iz proračuna. Po oblikovanem predlogu, so na vrsti *tehnična usklajevanja* med MF in proračunskimi uporabniki (PU). Na MF preverjajo ali so PU poslali ustrezne obrazce, če so le-ti pravilno izpolnjeni, upoštevanje navodil, ustreznost podatkov, pravilno uporabljeni konti in podkonti in ustrezne obrazložitve. Po potrjenih obrazcih, so na vrsti *vsebinska usklajevanja*. To pomeni usklajevanja glede obsega potrebnih sredstev. Sredstva morajo biti upravičena ter predvsem realna in točna. Sledi razprava med MF in ostalimi ministrstvi ter potrditev sprejetega proračuna. Rezultat usklajevanj je pripravljen *predlog MF* o velikosti državnega proračuna. Predlog potem obravnava *vlada* in ga posreduje v sprejem DZ. Na koncu se v *DZ* odloča o upravičenosti prihodkov in odhodkov v proračunu, obravnavajo se pripombe in vlagajo se amandmaji k predlogu proračuna. Proces

² Dejansko ne gre za dvoletni proračun, kajti v ZJF je proračun opredeljen kot letni dokument. V tem primeru gre le za pripravo in sprejemanje dveh letnih proračunov hkrati.

parlamentarnega³ odločanja zavira tudi nestabilnost znotraj vladne koalicije. Pri sprejemanju proračuna je zelo pomembna usklajenost koalicije, da je proračun sprejet v predvidenem času. Z vpisom v *Uradni list* je sprejemanje proračuna zaključeno. V njem je zapisano, po kakšnih postopkih in za kakšne namene se sme denar iz državnega proračuna uporabljati.

Skladno s predvidenimi cilji makroekonomske politike in globalnimi okviri razvoja je pomembno, da vsi proračunski uporabniki, pri planiranju odhodkov državnega proračuna izhajajo iz skrajno restriktivnih izhodišč, ki naj bi zagotovila uresničevanje globalne politike javnega financiranja v prihodnosti.

1.7. IZVRŠEVANJE PRORAČUNA

Na podlagi 4. člena ZJF je za izvrševanje proračuna vlada odgovorna DZ. Župan je za izvrševanje občinskega proračuna odgovoren občinskemu svetu. MF mora redno spremljati izvrševanje proračuna in o tem obveščati vlado oziroma župana. MF igra ključno vlogo pri pripravi in izvrševanju proračuna, zato lahko rečemo, da v večji ali manjši meri vpliva na razdelitev proračunskih sredstev.

Kadar prihodki proračuna med letom ne pritekajo v predvideni višini, lahko izvršni svet, da bi ohranil proračunsko ravnovesje, začasno zmanjša zneske sredstev, ki so v posebnem delu proračuna razporejena za posamezne namene, ali začasno zadrži uporabo teh sredstev.

Če se med izvajanjem proračuna sprejme zakon, na podlagi katerega nastanejo nove obveznosti za proračun, določi vlada znesek izdatkov za tak namen za tekoče leto v okviru pričakovanih prejemkov iz obsega zadolžitve, ki je določen s proračunom. Med izvajanjem proračuna lahko država prejme pomoč ali donacijo, takrat se za znesek prejete donacije poveča proračun. Donacije so pomoči in denarna sredstva ter druga namenska nepovratna sredstva, ki jih nakazujejo domače ali tuje pravne in fizične osebe.

1.8. CILJI JAVNOFINANČNE POLITIKE

V predpristopnem ekonomskem programu so določeni cilji politike javnih financ, ki zasledujejo stabilen položaj blizu javnofinančnega ravnovesja. Da bi zagotovili obvladljiv javno finančni položaj, je v naslednjih letih predvidena umirjena rast finančnih izdatkov, njihova racionalizacija ter povečanje učinkovitosti. Pomembno je tudi povečanje davčnih prihodkov s širjenjem davčnih osnov brez povečevanja davčnih obremenitev dela. Cilj javnofinančne politike je tudi povečanje uspešnosti pri upravljanju s sredstvi in povečanje sposobnosti države za sofinanciranje razvojnih projektov.

³ Na splošno se predpostavlja, da je verjetnost za večji proračunski primanjkljaj večja, kadar ima parlament veliko moč pri sprejemanju proračuna.

Ključni cilj reforme javnih financ je povečanje konkurenčne sposobnosti slovenskega gospodarstva. Reforma med najpomembnejšimi javnofinančnimi usmeritvami izpostavlja postopno zmanjševanje deleža izdatkov v bruto domačem proizvodu in posledično zmanjšanje vloge države v prerazporeditvi dohodka. Pomembno je tudi prizadevanje za čim manjši in gospodarsko vzdržni primanjkljaj ter zmanjševanje stroškov financiranja javnega dolga.

Da bi dosegli obvladljiv finančni položaj, v skladu s temi cilji ter omejili delež javno finančnih izdatkov v BDP in s tem tudi vlogo države v gospodarstvu, je v naslednjih letih odločilnega pomena znižanje realnih stopenj rasti javno finančnih izdatkov. V letih 2002 in 2003 je bilo to že izvedeno z rebalansom proračuna.

Javno finančne projekcije vključujejo napovedi neposrednih in posrednih učinkov strukturnih reform v tistih delih, kjer so analize to dopuščale ter financiranje razvojnih prednostnih nalog. Nadaljnje strukturne reforme, predvsem privatizacija ter ukrepi za vzpodbujanje konkurenčnosti, bodo imeli predvidoma pozitiven učinek na javno finančna gibanja.

Vpliv učinka privatizacije na javno finančni položaj je bil viden v drugi polovici leta 2002 in v letu 2003, ko so bili prejemki iz naslova privatizacije največje slovenske banke (NLB) prikazani v proračunu in bodo lahko uporabljeni za odplačila dolga, kar bo vplivalo na višino obveznosti servisiranja dolga.

2. PRIVATIZACIJA DRŽAVNEGA PREMOŽENJA

Nacionalizacija je bila značilna za vse dele ekonomske dejavnosti in za večino držav, razen za ZDA, ki so ostale na obrobju podržavljanj. Za današnjo razvito Evropo je bila nacionalizacija značilna za obdobje pred in po drugi svetovni vojni. Srednja in vzhodna Evropa je doživela podržavljanje po drugi svetovni vojni, predvsem pod vplivom komunistične oziroma socialistične miselnosti. Val privatizacij naj bi bil pogojen z določenimi dejavniki in mora biti politično sprejemljiv, saj naj bi bila podjetja z znanimi lastniki bolj učinkovita. Podjetja v državni lasti so velikokrat tarča političnih ciljev, zato so pod močnim vplivom vlad in državnega birokratskega aparata. Učinkovitost delovanja podjetij podleže drugim ciljem, kar prinaša razdor in slabo poslovanje. Najbolj zaskrbljujoče pa je obremenjevanje javnih financ in s tem državnega proračuna na račun slabega poslovanja (Aplenc, 1997, str. 37).

Dolgoročna opredelitev države je postopno umikanje iz gospodarstva. Sprejeta je bila odločitev o odprodaji lastniških naložb države, pri čemer bo MF, pristojno za naložbe na področju bančništva in zavarovalništva, moralo upravljati finančni vidik tudi ostalih naložb in sicer z vidika donosnosti, tveganj in likvidnosti celotnega portfelja.

Pomena privatizacije in lastninjenja (lastninskega preoblikovanja) se velikokrat narobe uporabljata, ker pa je med njima razlika, ju je potrebno najprej definirati.

Lastninjenje pomeni nominiranje družbenega kapitala (in ne državnega) z znanimi lastniki. Lastninjenje je širši pojem od privatizacije, saj lahko z nominiranjem družbenega kapitala lastninsko pravico pridobe zasebniki ali država. V primeru, da lastninsko pravico pridobi država v kakršni koli obliki (skladi, državne institucije) pojem lastninjenje dejansko pomeni podržavljanje. Nasprotno je, če lastninijo izključno zasebni subjekti. V tem primeru je pojem privatizacije zajet v pojmu lastninjenje (Tičar, 1996, str. 49).

Privatizacija je ožji pojem od lastninjenja in pomeni proces prehoda lastninske pravice iz državne v zasebni sektor. S privatizacijo pridobijo lastninsko pravico fizični ali pravni zasebni subjekti. V tem primeru ne gre samo za prehod lastninske pravice, temveč za prehod vseh upravičenj, ki izvirajo iz lastnine. Lahko jo imenujemo tudi »zasebljenje«. Privatizacija je lahko dvojna. V primeru, da lastninsko pravico na anonimnem družbenem kapitalu vzpostavijo zasebni subjekti, je to privatizacija družbene lastnine, ko pa lastninska pravica države preide na zasebne subjekte, je to privatizacija državne lastnine (Tičar, 1996, str. 52).

Privatizacija je za zdaj edino znano učinkovito sredstvo za omejevanje nenadzorovane rasti javnih služb. Večja odvisnost javnih služb od končnih uporabnikov in večja možnost uporabnikov za izbiranje storitev, je učinkovit način, s katerim bodo javni zavodi prisiljeni zamenjati logiko količinske rasti z logiko kakovostnega razvoja storitev (Rus, 2001, str. 10).

V primerjavi z drugimi nekdanjimi socialističnimi državami vzhodne Evrope, je naša lastninska reforma pravno bolj zapletena ter tehnično zaradi tega težje izvedljiva. Gre za prehod iz nelastnine v lastnino, kjer podjetja nimajo lastnika in se upravljajo na temelju dela (samoupravljanje) v razmere, ko bo vsako podjetje imelo lastnika (Bohinc, 1993, str. 92-93).

Privatizacija je pomemben del transformacijskih procesov, ki potekajo v državah vzhodne in srednje Evrope. Študija OECD, ki ocenjuje povezanost procesov privatizacije z napredkom v tranziciji ugotavlja, da je privatizacija le del tranzicijskih reform, ki ne odpravlja vseh težav. Jasna lastniška razmerja so le predpogoj za razvoj uspešnega upravljanja in bolj učinkovitega gospodarjenja, ne pa tudi zagotovilo za uspešen gospodarski razvoj. Tudi najbolj uspešni niso brez težav, ki se kažejo v plačilno bilančnem

primanjkljaju, zadolženosti in brezposelnosti. Počasnost procesov lastninjenja je bil pogost očitek tujih ocenjevalcev tranzicije v Sloveniji. Strokovnjaki so to pojasnjevali z iskanjem koncepta privatizacije, kasneje pa s pojavom privatizacijske vrzeli.

Vlada je ob predlogu rebalansa proračuna za leto 2003 in predlogu proračuna za leto 2004 v DZ poslala program prodaje državnega finančnega in stvarnega premoženja za leti 2003 in 2004. Program predvideva prodajo hčerinskih družb koncerna Slovenskih železarn, družb Peko, Planika, Nafta Lendava, Talum, IUUV in tudi deleže v Novi Kreditni banki Maribor, Luki Koper, Aerodromu Ljubljana, Telekomu Slovenije, Družbi za državne ceste (DDC), Slovenski izvozni družbi (SID) ter v elektro distribucijskih podjetjih.

2.1. CILJI PRIVATIZACIJE

Cilji privatizacije obsegajo najmanj štiri dimenzije. Učinkovitejšo porabo sredstev, večjo mobilizacijo potencialnih virov, večjo svobodo izbire za uporabnike in večjo neodvisnost posameznika od države. Torej ne gre samo za uveljavitev privatnega sektorja na račun državnega in nadomestitev državne regulacije s tržno (Borak, 1992, str. 54).

Uresničevanje naštetih ciljev, naj bi omogočilo liberalnejšo in učinkovitejšo socialno državo in krepilo moč družbene blaginje. Pri tem ne bi smele biti ogrožene tiste prednosti, ki so se uveljavile z dosedanjim razvojem države blaginje. To so dosežene stopnje socialne varnosti, enak dostop vseh državljanov do storitev in dosežene stopnje pravičnosti, ki se uveljavlja s sistemom enakih možnosti za vse državljane.

Z odpravo družbene lastnine se pojavlja vprašanje ali ostane denar, ki priteka v podjetja, v podjetjih ali gre državi. Če gre za prodajo kapitala, nastalega iz »družbenega kapitala«, gre denar državi oziroma njeni instituciji. Vendar tisto, kar priteče v gospodarstvo, ne sme odteči državi, ne glede na to, za kakšne družbeno koristne namene bi porabila ta denar država. Država lahko preprosteje pride do denarja z davki ali z izdajo svojih obveznic (Ribnikar, 1994, str. 75).

Namen prodaje kapitalskih naložb države je, zagotovitev likvidnih (denarnih) prejemkov proračuna. Zastavljen cilj je tako maksimizacija proračunskih prejemkov, z doseganjem čim višje prodajne cene. Pomembno je poudariti, da pri posameznih vrstah kapitalskih naložb, zaradi širših makroekonomskih interesov države, povezanih z gospodarskim razvojem, maksimizacija proračunskih prejemkov ne more biti edini ključni cilj prodaje. Pri prodaji kapitalskih naložb je treba zagotoviti doseganje makroekonomskih ciljev in sicer zlasti doseganje trajne in stabilne rasti gospodarstva, izboljšanje kakovosti in zmogljivosti javnih storitev ter zagotovitev uspešnejšega in bolj konkurenčnega gospodarstva.

Podjetja v državni lasti so uživala večje ugodnosti od podjetij v zasebni lasti. Posledice so bile vidne v trošenju proračunskih sredstev za različne subvencije, oprostitve plačila davkov in carin. S privatizacijo pa se to izčrpavanje preneha. Ustvarijo se novi davčni viri, s tem ko so privatizirana podjetja zmožna in obvezna plačevati davke. S privatizacijo se tudi omeji oziroma zmanjša tveganje, da bodo podjetja s svojim razvojem, ki zahteva dokapitalizacijo obremenila javne finance.

2.2. PRIVATIZACIJA BANK

Finančni sektor predstavlja dve zelo pomembni vlogi. Z alokacijsko funkcijo razporeja finančna sredstva od suficitnih k deficitnim ekonomskim celicam. Omogoča razdelitev dohodkov v času in razdelitev sredstev med različnimi projekti. S funkcijo transformacije finančni sistem ustvarja nove finančne instrumente, ki omogočajo boljše in učinkovitejše načine plačil ter investicijskih odločitev (Prohaska, 1999, str. 10).

Pri bančni privatizaciji gre skoraj vedno za politične ali ekonomske vzroke. Zadolževanje javnega sektorja je lažje zmanjševati s prodajo državnega premoženja, kot z zmanjševanjem javnih izdatkov. Preučiti je treba tudi konkurenčno sposobnost javnega podjetja, stroške za raziskave in razvoj, potrebe po novih trgih in vedno večje kapitalske zahteve. Vse to lahko za državno banko predstavlja preveliko breme (Narat, 1996, str. 13-15).

OECD deli privatizacijske cilje na pet glavnih kategorij: sistemski, makroekonomski, mikroekonomski (sektorski), politični in socialni.

Sistemski cilji so pomembni predvsem za države na prehodu, saj brez privatizacije ni možno doseči razvoja pravega trga. Transfer državne lastnine je nujen za doseg večje stopnje konkurence, razvoj podjetništva, vzpodbujanje inovativnosti v produkciji in upravljanju in za postopen razvoj nove vrste managerjev. Vse to mora biti podkrepljeno s porajanjem tržnih udeležencev in podjetnikov, ki simbolizirajo spremembe in niso pod večinsko kontrolo države. Prenos podjetij in bank v javni lasti v privatne roke je glavni način za doseg tega cilja v relativno kratkem času.

Makroekonomski cilji so pomembni za reševanje problemov in sicer deficita tekočega dela plačilne bilance in javnega sektorja ter inflacije. Prodaja javnih podjetij in državnega premoženja omogoča vladi, da zmanjša presežne likvidnosti v podjetjih in gospodinjstvih, ki so posledica napačne ekonomske politike v preteklosti. Na ta način se lahko tudi zmanjša trošenje državnega proračuna za subvencioniranje problematičnih bank in podjetij. Privatizacija dobičkonosne banke ima lahko negativne posledice v izgubi prihodkov državnega proračuna. Ta problem se lahko reši z uvedbo dobro uravnoteženega sistema obdavčevanja dobičkov.

Sektorski cilji so ožje usmerjeni, vendar so njihovi učinki prav tako dolgoročni. Privatizacija lahko vodi v učinkovitejšo izrabo delovne sile, v likvidacijo neuspešnih podjetij oziroma v realokacijo njihovega premoženja in predstavlja instrument za mobilizacijo kapitala in delovne sile glede na zahteve trga. Novi lastniki lahko postanejo tujci, kar v določenih primerih lahko pomeni relativno lahko pot do tujih tehničnih in upravljaljskih znanj, tujega kapitala in lažji dostop do tujih trgov. S prodajo lastniških pravic tujcem lahko država dobi možnost zmanjšanja svojega zunanjega dolga oziroma lahko direktno zamenja domačo lastnino za tuji dolg.

S *političnega* stališča je privatizacija najpomembnejša za države na prehodu, saj proces pomeni popolno ali delno prenehanje državne intervencije in vmešavanja v vodenje bank. Politične stranke lahko na ta način v celoti ali delno izgubijo aktivno podporo (tudi finančno), ki jo nudijo državnim banke. Banke to počno zaradi politične podpore ali pa ugodnosti, ki jih dobijo v zameno na račun ostalega gospodarstva. Privatizacija pomeni tudi ukinitje odvečne državne birokracije in vodi v nastanek novega razreda lastnikov.

S *socialnega* stališča je privatizacija lahko jasen signal ljudem in gospodarstvu, da nagrade za delo, ne bodo več samoumevne, ampak priborjene na trgu. Za države na prehodu to pomeni konec socialistične blaginje in zagotovljenih delovnih mest. Posledica je sprememba v distribuciji dohodkov, ne glede na to ali bo razdelitev javnega premoženja med ljudi v začetku pravična ali nepravična.

Povezavo s tujim partnerjem so že potrebovale nekatere slovenske banke. Pred približno desetletjem je bila v težavah zdaj že pozabljena Štajerska banka obrti in podjetništva. Kupila jo je Volksbank, ki je rešila težave. Poleg štajerske finančne ustanove so tujci kupili še eno banko v težavah. Lastniška struktura slovenskega bančnega sektorja se je spremenila spomladi 2001, ko je SKB banko prevzela francoska Societe Generale, ki je pridobila 96% delež. Gre za prodajo banke, ki je bila največja banka z zasebnim kapitalom v Sloveniji. Pred tem se je ubadala s čiščenjem bilanc in analizo obilice starih in spornih terjatev, ki so nastale pod starim vodstvom. V začetku leta 2002 je spet prišlo do sprememb in sicer je večinska lastnica Banke Koper postala italijanska bančna skupina Sanpaolo IMI, ki je pridobila 62,1% vseh delnic. Krekovo banko pa je prevzela avstrijska bančna skupina Reiffeisen Zentralbank, ki je pridobila 75,83% delnic. V prihodnosti lahko torej pričakujemo povečevanje tržnega deleža tujih lastnikov v slovenskih bankah.

3. PRIMER NOVE LJUBLJANSKE BANKE D.D.

3.1. STANJE PRED PRIVATIZACIJO

Stanje slovenskega bančnega sistema po uvedbi samostojnosti je bilo slabo. Slovenija je podedovala bančni sistem, ki je bil zelo monopolen. Prevladovala je Ljubljanska banka d.d.

(LB), ki je s hčerinskimi bankami obvladovala 90% vseh bančnih poslov. Lastniki večine bank so bila družbena podjetja, ki so bila obenem največji dolžniki bank. Delež slabih posojil v portfeljih bank je bil velik in banke so imele neprimerno kapitalsko strukturo.

Zaupanje varčevalcev v bančni sistem je bilo nizko. Zaradi prenizkih deviznih rezerv države, so bili omejeni dvigi deviznih depozitov prebivalstva. Negativne realne obrestne mere so zmanjševale nagnjenost k varčevanju. S tem se je začelo podirati razmerje med prihranki in potrebnimi investicijami, nujnimi za gospodarsko rast. Država se je začela zadolževati v tujini in omogočila prebivalstvu bančne vloge, ki so bile denominirane v tujem denarju.

LB je imela konec leta 1991 zelo razpršeno lastništvo. RS je bila z 11,3% delnic največja lastnica. V lasti podjetij je bilo preko 70% bančnih delnic, vendar delež nobenega od podjetij ni presegal 1,5%. Med viri premoženjske bilance so prevladovali bančni dolgovi, ki so predstavljali 43% celotne pasive, medtem ko so depoziti predstavljali le 31% bančne pasive. Pomembno je bilo tudi prelivanje sredstev iz dolgoročnih v kratkoročne, ki so predstavljali 54% vseh sredstev. Po osamosvojitvi se je likvidnost banke poslabšala. Razlogi so bili v restriktivni monetarni politiki, proračunska sredstva so bila prenesena iz LB na BS ter nerazrešeni odnosi z Narodno banko Jugoslavije (NBJ) in podružnicami. Potrebno je bilo tudi plačevati visoke obresti za zadolževanje na medbančnem trgu in neskladje v valutni strukturi bilance (Karpe, 1992, str. 15-16).

Kreditni portfelj banke konec leta 1991 je obsegal: 59% kreditov domačim podjetjem, 22% kreditov domačim bankam, 10% kreditov tujim subjektom in okrog 9% kreditov subjektom iz območja nekdanje Jugoslavije. V letu 1992 je banka ustvarila za 82,8 milijarde SIT izgube in leto zaključila z negativnim kapitalom. Znašla se je na robu finančnega zloma, saj ji je zaradi neizterljivih posojil kronično primanjkovalo denarja za poslovanje. Posledica nakopičenih težav je bila uvedba sanacijskega postopka v letu 1993. Država je preko Agencije za sanacijo bank in hranilnic (ASBH) prevzela popolno lastništvo v banki in jo poddržavila. Izdala je državne obveznice za slabe bančne kredite in zamrznjene devizne depozite. LB se je tako znebila nekajletnega finančnega bremena in omogočen ji je bil nadaljnji obstoj (Kovač, 2002, str. 42-43).

Že ob začetku tranzicije so bile banke v Sloveniji drugačne od bank v drugih državah na prehodu. Vzroki za njihov slab položaj in nesolventnost so bili drugačni. Banke so imele veliko slabih terjatev do podjetij, ki so jemala bančna posojila kot darila. Podjetja so imela veliko dolgov, ki so jih plačevala z najemanjem novih posojil pri bankah. Bančna sanacija bi lahko uspela z manjšim številom državnih obveznic oziroma brez denarja davkoplačevalcev, če se ne bi spregledalo odgovornosti nefinančnih podjetij do bank (Bajt, 1995, str. 35).

3.2. SANACIJA BANKE

Sanacija bank je celota organizacijskih, finančnih in pravnih ukrepov, katerih cilj je odpraviti vzroke, ki ogrožajo ali vodijo k nesolventnosti oziroma k prezadolženosti banke. Ožje bi lahko sanacijo bank definirali kot reševanje problema slabe aktive bank. To je njihovega slabega kreditnega portfelja in ponovnega vzpostavljanja pozitivnega denarnega toka (Počivavšek, 1993, str. 7-8).

Slaba aktiva bank je nastala zaradi tveganih posojil, negativnih tečajnih razlik, deviznih vlog prebivalstva, deponiranih pri NBJ in zaradi previsokih operativnih stroškov (plače, amortizacija, materialni stroški).

Tabela 13: Sanacijske transakcije LB v januarju 1993 v mrd SIT (v tekočih cenah)

Slaba aktiva	v mrd SIT	zamenjano	obveznice	razlika
Kreditni NBJ	9,9	9,9	ASBH	0,0
Jugoslovanske podružnice	14,6	7,5	ASBH	7,1
Depoziti NBJ	8,0	8,0	ASBH	0,0
	39,9	17,6	RS	
		12,9	ASBH	9,4
Slovenska podjetja	36,0	23,4	ASBH	12,6
Jugoslovanska podjetja	2,5	0,0		2,5
Izvenbilančni del	18,1	0,0		18,1
Skupaj	129,0	79,3		49,7

Vir: Zaključno poročilo o sanaciji NLB, 1996.

Konec leta 1992 je bila zaradi sanacije bank ustanovljena ASBH. Njena naloga je bila restrukturirati banke, jim vrniti solventnost in jih pripraviti na privatizacijo. ASBH je prevzela od banke njena slaba posojila in v zameno zanje dala svoje obveznice z garancijo države. Prva sanacijska transakcija LB se je izvršila 27. januarja 1993 in sicer z odločbo o uvedbi sanacijskega postopka, ki jo je izdal guverner BS. Del slabe aktive banke se je zamenjal z obveznicami ASBH in RS. Določena je bila absolutna zgornja meja zneska obveznic v višini 129 milijard SIT za slabe terjatve in 20 milijard SIT za potencialne

obveznosti. ASBH je izdala za 61,7 milijard SIT obveznic, država pa je prevzela nase od LB za 17,6 milijard SIT aktive (Jurkovič, 1995, str. 22).

Znesek finančnih virov, namenjen za sanacijo banke v obliki sanacijskih obveznic je bil znatno manjši od ocenjenih potreb za hitro in popolno sanacijo. Banka tudi po uvedbi sanacijskega programa in zamenjavi slabih terjatev za državne obveznice, še vedno obdržala za 31,6 milijard SIT slabih terjatev v aktivni bilanci in 18,1 milijard SIT v izvenbilančnem delu, skupaj za 49,7 milijard SIT. To je predstavljalo 17% celotne aktive banke. Banka je tako dobila le 99,3 milijard SIT (79,3 milijarde SIT s sanacijo in 20 milijard SIT za potencialne obveznosti) od približno 180 milijard SIT, kolikor je znašala ocena za hitro sanacijo.

Slovenske banke so imele veliko terjatev do NBJ iz naslova deviznih vlog, za katere so bile potrebne stodontne rezervacije. Leta 1994 je bila na podlagi novega zakona ustanovljena nova banka z imenom NLB d.d. Bistvo ustanovitve je bilo v razdelitvi premoženjske bilance med LB in NLB. Na LB so ostale obveznosti in terjatve do nekdanje Jugoslavije. Obveznosti LB do varčevalcev iz drugih republik Jugoslavije so tako postale predmet meddržavnih pogajanj.

Obveznice, ki jih je NLB dobila v sanacijskem postopku so imele velik vpliv na bilanco stanja, izkaz uspeha in denarni tok banke. Nominirane so bile v DEM, vezane na srednji tečaj BS, z rokom dospelja 30 let, obrestovane po fiksni 8% letni obrestni meri in neprenosljive prvih pet let od izdaje. Banka je tako namesto slabih terjatev do gospodarstva in NBJ prejela sanacijske obveznice ASBH. Za del slabe aktive in potencialnih obveznosti 61,7 milijard SIT ter za delno pokritje zamrznjenih deviznih vlog 17,6 milijard SIT, skupaj torej 79,3 milijarde SIT.

Čprav je šlo za zamenjavo slabe aktive, so obveznice povzročile resna neskladja v bilanci banke. Največje težave so povzročali neuravnotežena valutna struktura aktive in pasive, neskladje v dospelosti naložb in obveznosti ter neizenačena rast tečaja v primerjavi z revalorizacijo. Našteti vzroki so vodili do zamenjave sanacijskih obveznic ASBH za obveznice RS. Zamenjava obveznic je bila opravljena konec leta 1995. Za banko je zamenjava pomenila izboljšanje kakovosti obveznic. Rok dospelosti je bil krajši in sicer 3 do 15 let, kar omogoča enakomernje obremenjevanje državnega proračuna, za banko pa bolj enakomeren denarni tok. Obveznice so ponujale možnost izbire revalorizacije v SIT ali DEM, obrestna mera je bila med 4,5% in 6,5% in bile so prenosljive (Kovač, 1999, str. 26-27).

BS je dne 6. junija 1997 izdala odločbo o zaključku sanacijskega postopka v NLB. Banka je ob koncu vseh faz sanacij prejela obveznice RS in ASBH v višini 110 milijard SIT, kar je znašalo 28% aktive. Največji napredek je bil narejen na področju izboljšanja finančnih rezultatov, institucionalnega večanja, strateškega načrtovanja in razvoja kadrov. Popravila

se je kakovost aktive, saj je delež slabe aktive zmanjšan in so zanj oblikovane zadostne rezervacije. Uvedba sanacijskega postopka je povzročila preobrazbo banke v najširšem smislu. Poleg finančnega prestrukturiranja je tako prišlo do notranje reorganizacije banke. Glavni cilji so bili doseganje večje fleksibilnosti, zniževanje stroškov in doseganje dobička. Pomembna je bila tudi ločitev funkcij upravljanja in nadzora od funkcij izvajanja bančnih poslov.

Sanacija bank v Sloveniji je imela tudi svoje stroške. V začetku sanacijskega postopka so bile sanacijske obveznice zamenjane za slabo aktivo LB, NKBM in Komercialne banke Nova Gorica v znesku 958,16 milijonov EUR, kar je znašalo skoraj 10% BDP za leto 1993. Celotni znesek sanacijskih obveznic v bilancah bank v sanaciji je konec leta 1995 znašal 903,96 milijonov EUR, kar pomeni, da je bilo v razdobju od leta 1993 do leta 1995 s strani ASBH od bank odkupljenih za 54,71 milijonov EUR obveznic (Štiblar, 1996, str. 33).

Proračunski odhodki za sanacijo bank so leta 1994 znašali okoli 66,47 milijonov EUR. Ta vsota je predstavljala okoli 0,7% slovenskega BDP. Fiskalni stroški bančnega prestrukturiranja so leta 1993 predstavljali 1,5% BDP in leta 1994 1,3% BDP. Ti stroški so vključevali tudi obresti obveznic, ki so bile izdane z namenom nadomestitve terjatev do NBJ.

NLB je s sanacijo vzpostavila novo terjatev do državnega proračuna. Nastal je dolg države do banke. Davkoplačevalci so tako preko davkov v državni proračun odplačevali obresti državnega dolga do banke, medtem ko je ostala glavnica nedotaknjena. Šele s privatizacijo oziroma bančno kupnino, bi lahko država prvič po uvedbi bančne sanacije vsaj delno zmanjšala glavnico bančnega dolga, ki znaša okoli 266 milijard SIT.

3.3. PROGRAM PRIVATIZACIJE

Vlada je v Programu prodaje finančnega in stvarnega premoženja za leto 2001, ki ga je predložila DZ, hkrati s predlogom proračuna za leto 2001, opredelila okvirni program prodaje kapitalske naložbe države v NLB. V tem programu privatizacije se po tretjem odstavku 22. člena Zakona o izvrševanju proračuna Republike Slovenije za leto 2001 določa podrobnejši program prodaje kapitalske naložbe. Ta v skladu s prej navedeno določbo obsega: opredelitev ciljev prodaje, metod prodaje, ki bodo uporabljene in opredelitev pripravljanih dejanj, ki jih je treba opraviti v zvezi s prodajo.

Prodaja delnic ključnim investitorjem je bila izvedena v dveh fazah in sicer so zainteresirani za nakup delnic predložili svoje vloge do 1. oktobra 2001. Pogoji za nakup je bil vsaj 10 milijard EUR bilančne vsote in velikost kapitala ni smela biti manjša od milijarde EUR. Do 22. oktobra 2001 so potencialni investitorji pripravili nezavezujoče ponudbe. V drugi fazi je komisija naredila ožji izbor investitorjev, ki so pripravili še zavezujoče ponudbe. Komisija je ponovno odločala kdo je najboljši kupec, pripravila pogodbo in jo posredovala

MF. Na koncu je vlada odločila o izbranem kandidatu. V ožji izbor so prišli trije ponudniki in sicer EBRD, avstrijska Erste Bank (82 milijard EUR bilančne vsote) in belgijska KBC (209 milijard EUR bilančne vsote).

3.3.1. Strokovne podlage

Program privatizacije je bil pripravljen na podlagi predloga načrta privatizacije z dne 9. aprila 2001 s prilogami k programu. Zajemal je pripombe španskega bančnega izvedenca A. de Juana k prejšnjim verzijam predloga načrta privatizacije in strokovne podlage za prodajo državnega premoženja, ki so bile razložene v Programu prodaje državnega finančnega in stvarnega premoženja za leto 2001.

3.3.2. Cilji privatizacije

Temeljni cilji privatizacije NLB so bili krepitev učinkovitosti in konkurenčnosti banke in bančnega sistema, izboljšanje poslovanja in ustrežnejša lastniška struktura. Učinkovitejše podjetniško upravljanje banke, omogočanje dostopa do novega znanja in razvoja novih finančnih produktov, zagotovitev dodatnega kapitala, potrebnega za uresničitev strategije razvoja banke ter doseganje največje možne kupnine za državo.

3.3.3. Dela pred privatizacijo

Po drugem odstavku 23. člena Zakona o izvrševanju proračuna je treba pred prodajo kapitalske naložbe zagotoviti, da se opravijo naslednja pripravljala dejanja. Vrednost kapitalske naložbe mora oceniti pooblaščen ocenjevalec vrednosti podjetij oziroma mednarodno priznana finančna svetovalna institucija. Pred ocenitvijo vrednosti mora revizijska družba opraviti skrben finančni ter pravni in organizacijski pregled družbe za zadnja tri poslovna leta.

3.3.4. Naloge finančnega svetovalca

Potreben je bil razpis za izbiro finančnega svetovalca iz priznane tuje finančne svetovalne institucije, s katerim je bila sklenjena pogodba. Finančni svetovalec je v postopku privatizacije banke opravil več nalog. Izdelal je končno poročilo o privatizaciji, koordiniral in nadziral je izvajanje skrbnega pregleda ter izdelal izhodiščno cenitev. Pripravil je vse ponudbene dokumente (vabila k izkazu interesa), pripravil predlog meril za določitev širšega seznama potencialnih kupcev, izdelal informacijski memorandum (prospekt), ocenil izjave o izkazu interesa ter pripravil predlog meril in pomoč pri izbiri ožjega kroga potencialnih kupcev. Koordiniral je pri izvajanju skrbnega pregleda za potrebe potencialnih kupcev ter pregledal in ocenil zavezujoče ponudbe za nakup. Pomagal je pri pripravi vseh dokumentov, povezanih s prodajo ter sodeloval pri pogajanjih. Opravil je ostale storitve potrebne za končanje prodaje ter izvedel plačilo kupnine.

3.3.5. Izbira zunanjega revizorja

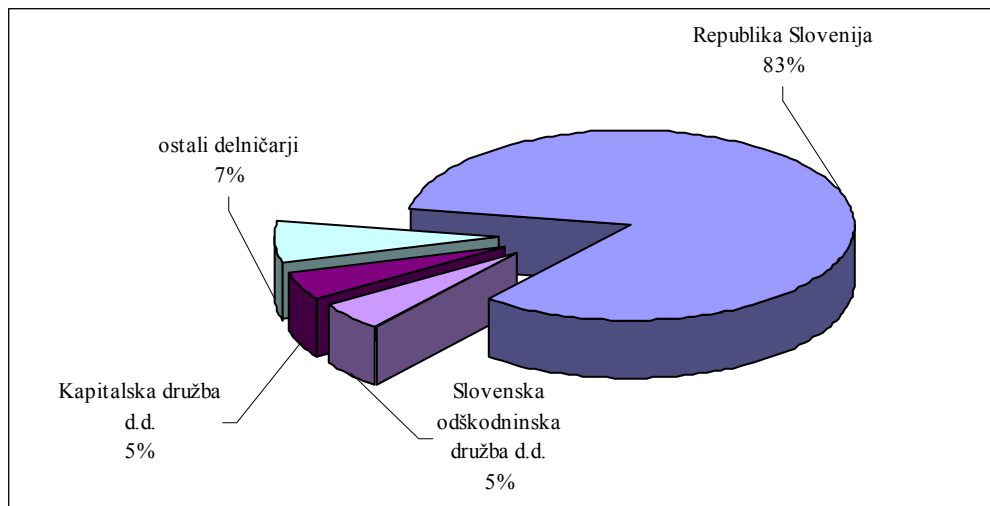
Po opravljenem postopku izbire je bila 26. aprila 2001 sklenjena pogodba z izbrano revizijsko družbo KPMG, ki je z izvedbo skrbnega pregleda začela 7. maja 2001. Skrbni pregled je bil opravljen po pravilih skrbnega pregleda za potrebe lastnika. Obsegal je finančni, pravni in organizacijski skrbni pregled. Pregled je obsegal skrbni pregled banke, kakor tudi skrbni pregled družb povezanih z banko. Zajemal je analizo splošnega gospodarskega okolja banke, splošni pregled poslovanja banke, komitentov in bančnega trga, zaposlenih, posloводства, računovodskega sistema, kontrolinga, planiranja in informacijskega sistema. Strokovna ekipa se je osredotočila tudi na preglede informacijskega sistema banke, poslov oddelka zakladništva, vrednotenje obstoječih kadrovskega potencialov, izdatkov in obveznosti za pokojnine, zdravstvenih načrtov in drugih z delom povezanih nepredvidenih stroškov.

Opravljeni so bili tudi pregledi vseh nerešenih in pomembnejših sodnih postopkov, ki tečejo proti banki ali ki jih vodi banka. Pregled bančnega kreditnega portfelja, vključno z obstoječimi kreditnimi pogodbami, garancijami in drugimi pogodbami, ki vplivajo na bilančne in izvenbilančne transakcije ter pregled drugih zadev, pomembnih za oceno pravnega in finančnega položaja banke. Na primer knjigovodstvo in metode za pripravo računovodskih poročil, zapisnikov sej nadzornega sveta, poročil, ki so predložena BS in uradnih obvestil med vodstvom banke in BS. Namen skrbnega pregleda je preveriti vse okoliščine, pomembne za oceno pravnega in finančnega položaja banke, ki jih je treba razkriti in okoliščine o finančnem položaju in poslovanju banke, ki so podlaga za izdelavo izhodiščne cenitve banke. Finančni svetovalec komisije za vodenje in nadzor postopka prodaje NLB je bila družba NM Rotschild & Sons Limited (Interno gradivo NLB).

3.4. PREDMET PRODAJE

NLB je bila organizirana kot delniška družba z osnovnim kapitalom, ki je bil razdeljen na 6.905.121 navadnih (rednih) delnic. Lastniška struktura banke je bila: RS je imela 5.736.919 delnic, kar je predstavljalo 83% delež, Kapitalska družba (KAD) je imela 318.806 delnic oziroma 5 % delež, Slovenska odškodninska družba (SOD) je imela v lasti 318.806 delnic oziroma 5 % delež. Ostali delničarji (fizične in pravne osebe) so imeli 530.690 delnic ali 7 % delež. RS je imela večinski delež v banki in s tem odločujoč vpliv in kontrolo poslovanja.

Graf 2: Lastniška struktura NLB 31.12.2000 v %

Vir: Interno gradivo NLB, 2002.

3.5. PRIPOJITEV HČERINSKIH BANK

V oktobru 2001 je bila opravljena pripojitev Pomurske banke, Banke Velenje in Dolenjske banke. Delnice NLB je treba zaradi izvedbe načrtovane pripojitve zagotoviti tudi delničarjem hčerinskih bank. Delež države v kapitalu banke se je zato ustrezno zmanjšal. Tako so na podlagi okvirne ocene menjalnih razmerij, manjšinski delničarji Pomurske banke po pripojitvi pridobili približno 3%, Banke Velenje približno 2% in Dolenjske banke približno 7% v kapitalu NLB, skupaj torej 12% delež (Interno gradivo NLB).

Temeljni razlogi za pripojitev omenjenih bank so bili boljša konkurenčnost, racionalizacija poslovanja in izkoriščanje ekonomije obsega, povečanje kapitala in kapitalske ustreznosti banke.

Pri povezovanju bank je potrebno iskati optimalno velikost in povečati število poslovalnic, da se lahko pride do množice poslov. Razširiti je treba program bančnih storitev in racionalizirati skupno uporabo računalniških naprav. Potrebno je tudi izpolniti zahteve tehničnega napredka, razmisliti je treba o vključitvi v nastale evropske denarne sisteme in pravočasno je treba reagirati na politiko obresti, zlasti glede na pojav vse večje konkurence. Pri prehodih v druge države je treba upoštevati možnosti, ki jih daje različna davčna politika (Šinkovec, 1990, str. 168).

Pred pripojitvijo bank je potrebno skleniti pogodbe o pripojitvi, opraviti revizijo pripojitve, mnenje nadzornega sveta in objava sklica skupščine, sklepi skupščin o pripojitvi, vložitev zahtev za izdajo soglasja BS in prijava pri Uradu za varstvo konkurence, pridobitev soglasja BS in vpis v sodni register. Dejanja, potrebna za izvedbo pripojitve, so potekala hkrati s pripravljalnimi dejanji za prodajo.

3.6. PREDLAGANI DELEŽ PRODAJE

V prvi fazi je bila planirana prodaja do skupaj 48% deleža v kapitalu banke. RS bi tako po končani prodaji ostala imetnica 25% povečano za eno delnico. Znotraj deleža je bilo namenjeno prodaji ključnim investitorjem do 34% delež in prodaji dobro poučenim portfeljskim investitorjem do 14% delež.

Deleža namenjena prodaji sta bila okvirna. Če posamezna ciljna skupina investitorjev ne bi bila pripravljena kupiti celotnega deleža, bi za ta del povečali delež, namenjen prodaji drugi ciljni skupini. Razlogi za odločitev, da država ob koncu prve faze zadrži 25% delež povečan za eno delnico so naslednji. Takšen delež omogoča veto pri odločanju o vseh pomembnejših odločitvah (sprememba statuta, združitve). Država lahko v prvem obdobju po privatizaciji na najbolj učinkovit način zagotovi, da bo ključni investitor izpolnil vse obveznosti v zvezi s strategijo razvoja banke.

3.7. KLJUČNI INVESTITOR

Pojem ključni investitor je uporabljen v enakem pomenu, kot je ta pojem opredeljen v strokovnih knjigah. Gre za osebo (praviloma pravna oseba), ki ob začetnem nakupu nima namena pridobiti večinskega kapitalskega deleža (deleža, ki presega 50%) v ciljni pravni osebi. Ključni investitor kapitalskega deleža ne kupuje zgolj kot finančno naložbo z edinim namenom povečanja vrednosti tega premoženja in doseganja čim večjih donosov iz take naložbe. Eden od namenov, ki ga želi doseči s tako naložbo je tudi vzpostavitev tesnejšega poslovnega sodelovanja.

Pojem dobro poučeni portfeljski investitorji naj bi predstavljali domače finančne institucije in sicer zavarovalnice in investicijske sklade. Spreminjanje deleža, ki naj bi ga namenili tujim in domačim investitorjem, je povezano z vprašanjem, kako po eni strani zagotoviti povečanje konkurenčne sposobnosti bank, po drugi strani pa vendarle ubraniti nacionalni interes.

S prodajo 34% deleža ključnemu investitorju je bilo mogoče uresničiti cilje privatizacije. Država je investitorju zaračunala določeno premijo nad ocenjeno vrednostjo delnic in s tem izboljšala podjetniško upravljanje v banki. Ključni investitor je zagotovil učinkovit nadzor tako uprave kot nadzornega sveta ter omogočil dostop do novega znanja in tehničnega razvoja.

S povečevanjem učinkovitosti in vrednosti banke se izboljšujejo bonitete in ugled tako banke kot RS. Odločitev tujega ključnega investitorja, ki je kupil del delnic, signalizira finančnim trgov, da je NLB kredibilna finančna ustanova v urejenem institucionalnem okolju. S tem se poveča zaupanje tujih investitorjev v kasnejših državnih prodajah.

Zaradi doseganja cilja za razvoj v učinkovito in uspešno banko, je moral ključni investitor ustrezati naslednjim okvirnim merilom. Finančna moč, pripravljenost za vlaganje dodatnega kapitala za širitev na trge jugovzhodne Evrope, usklajenost in podobnost s poslovanjem NLB ter posredovanje naslednjih znanj: investicijsko bančništvo (vključno z upravljanjem sredstev-asset management), zavarovalno bančništvo (bankassurance), razvoj IT skupaj z elektronskim bančništvom.

Končni pogoji prodaje so bili določeni v prodajni pogodbi, ki jo je država sklenila s ključnim investitorjem. Pogoji prodaje so obsegali, poleg predmeta prodaje (deleža delnic) in cene tudi druge pogoje in sicer medsebojne pravice, obveznosti in jamstva države kot prodajalca in ključnega investitorja kot kupca.

Zaradi možnosti uresničitve višje premije za pridobitev ključnega oziroma obvladujočega deleža, je bilo treba predvideti možnost, da se v korist države ustanovi pravica prodaje. Država lahko opravi prodajo določenega dodatnega paketa delnic v primerih, če dobro poučeni portfeljski investitor ne bi kupil celotnega deleža, namenjenega prodaji tej skupini kupcev ali če bi ključni investitor oziroma investitorji kasneje bodisi neposredno bodisi prek tretjih oseb začeli od drugih delničarjev odkupovati delnice. Prav tako je bilo treba predvideti možnost, da se v korist KAD in SOD dogovori prodajna pravica obeh, da opravita prodajo delnic, katerih imetnici sta. Ostali pogoji prodaje (obveznosti ključnega investitorja glede zagotavljanja dodatnih virov in drugih pogojev za uresničitev strategije razvoja banke, morebitna odkupna pravica in podobno) so bili oblikovani na podlagi vsebine ponudb, ki so jih dali ključni investitorji, zainteresirani za nakup in na podlagi končnih pogajanj z njimi.

Poleg doseganja temeljnih ciljev privatizacije, je prodaja okvirnega deleža v kapitalu banke omogočila tudi doseganje širšega cilja. Krepitev finančnega sistema kot celote, katerega del so tudi investicijski skladi in zavarovalnice. Obe skupini portfeljskih investitorjev morata zaradi pravil o naložbah, določenih z Zakonom o investicijskih skladih in družbah za upravljanje oziroma z Zakonom o zavarovalništvu (Zzavar), svoje premoženje nalagati v različne oblike ustreznih finančnih naložb po načelu razpršitve tveganj. Zlasti je to pomembno za zavarovalnice, ki morajo naložbe kritnega premoženja in kritnih skladov uskladiti z določbami 121. in 122. člena Zzavar, ki urejajo pravila o vrstah dovoljenih naložb in omejitvah posameznih naložb. Velik delež sedanjih naložb zavarovalnic namreč predstavljajo bančni denarni depoziti. Pri privatizaciji NLB zavarovalnice niso aktivno sodelovale.

Pri izbiri načina privatizacije je bilo potrebno omogočiti udeležbo tudi tujim strateškim investitorjem, ki so zagotovili dodaten kapital in hkrati pripomogli k pospeševanju uveljavitve sodobnejših finančnih standardov in storitev v NLB. Prodaja strateških deležev velikim slovenskim podjetjem bi vplivala na večjo koncentracijo in zadolženost

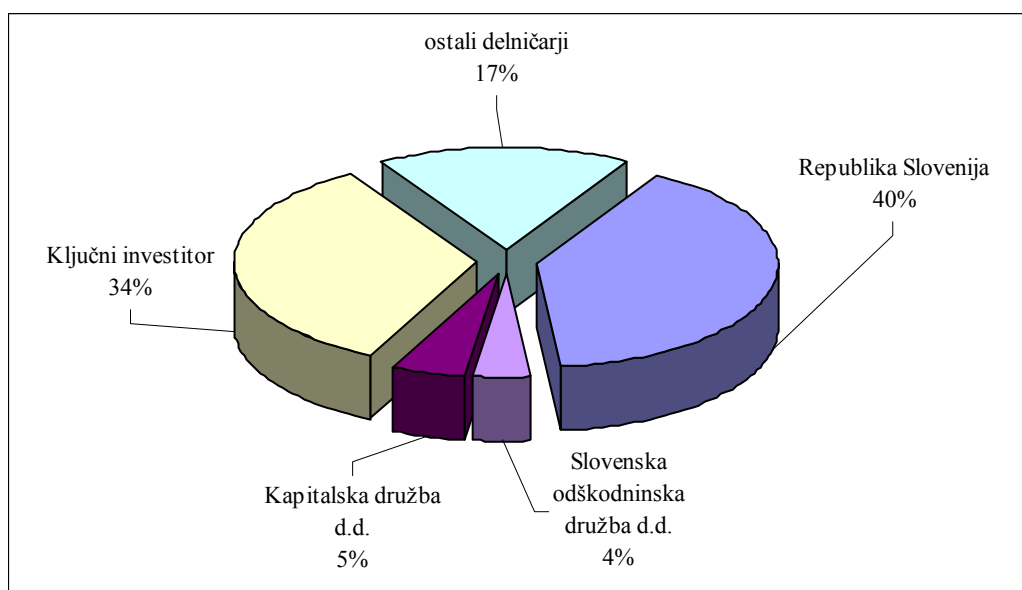
slovenskega gospodarstva, hkrati banka ne bi mogla vzpostaviti mednarodnih povezav in s tem pridobiti koristnih izkušenj.

3.8. METODE PRODAJE

Pri prodaji državnega premoženja je potrebno izbrati take metode, ki zagotavljajo javnost in preglednost postopkov prodaje državnega premoženja in na ustrezen način upoštevati cilje prodaje. Poleg doseganja čim višje kupnine je potrebno upoštevati tudi uresničitev širših gospodarskih interesov države. Zlasti doseganja močne in trajne rasti gospodarstva ter zagotovitev uspešnejšega in bolj konkurenčnega gospodarskega sistema. Zainteresirani kupci morajo biti izbrani na podlagi javnega zbiranja ponudb.

Temeljna prvina javnosti in s tem preglednosti prodaje je vzpostavitev konkurence, da se doseže najvišja cena. Zahteva po javnosti tako ni sama sebi namen. Njen temeljni namen je vzpostavitev konkurence med potencialnimi kupci. To se doseže tako, da so bili v začetni fazi vsi obveščeni o postopku prodaje ter se postopka lahko enakopravno udeležijo, če so za to zainteresirani in če izpolnjujejo pogoje, za doseganje morebitnih strateških interesov države kot prodajalca.

Graf 3: Lastniška struktura po prvi fazi privatizacije v %

Vir: Interno gradivo NLB, 2002.

Po prvi fazi privatizacije je RS zmanjšala svoj delež za 43% na račun ključnega investitorja, ki je pridobil 34% in ostalih delničarjev, ki so povečali svoj delež v banki za 10% in sicer na račun deležev RS in SOD.

Deleži lastništva v bankah predstavljajo:

- kontrolni delež glasovalnih (lastniških) pravic (25%);
- prag pasivne kontrole v obliki možnosti blokade odločitev (40%);
- možnost popolnega obvladovanja banke (75%).

3.9. REZULTATI PRODAJE

V skladu s programom privatizacije NLB, ki ga je sprejela vlada dne 31. maja 2001, je bila dne 8. maja 2002 podpisana Pogodba o prodaji delnic med RS, KAD, SOD in KBC Bank NV, ki je tudi edina oddala zavezujočo ponudbo za nakup banke. Banka Slovenije je 16. maja 2002 prejela popolno vlogo KBC, za izdajo dovoljenja, za pridobitev kvalificiranega deleža v višini 34% kapitala v NLB. Za nadaljnje povečanje deleža KBC v banki, kar bo v skladu s pogodbo med delničarji možno po 31. decembru 2005, bo KBC morala pri BS vložiti novo vlogo za povečanje kapitalskega deleža.

Država je v pogodbi o prodaji delnic prevzela jamstvo, da NLB nima in ne bo imela nikakršnih obveznosti v zvezi s staro LB. To jamstvo je KBC v pogajanjih postavila kot pogoj za sklenitev posla.

Kdo je kupec največje slovenske banke? KBC je ena največjih belgijskih bank in pomembna svetovna banka. Ustanovljena je bila leta 1935. Skupina KBC je nastala 4. junija 1998 z združitvijo treh od šestih največjih belgijskih bank oziroma zavarovalnic. Njen največji lastnik je holding Almanij NV, ki ima v lasti 68% KBC Group. Večinski delničarji Almanija so stare bogate flamske družine, 28% delnic pa kotira na borzi. KBC je v 30 državah sveta in ima več kot 7 milijonov strank. V Belgiji ima okoli 1300 bančnih poslovalnic in 680 zavarovalnih poslovalnic. Skupina zaposluje 44.000 ljudi po vsem svetu. Njena borzna kapitalizacija znaša 12,1 milijarde EUR. V Belgiji ima okoli 30% tržni delež. Bančno-zavarovalna skupina je ena od najbolj dejavnih zahodno-evropskih bank v srednji in vzhodni Evropi. Je večinski lastnik češke banke ČSOB, poljske Kredyt bank ter Kereskedelmi es Hitel Bank na Madžarskem.

Banka KBC je za dobro tretjino največje slovenske banke odštela 435 milijonov EUR ali približno 98 milijard SIT. Cena za delnico je znašala 37.350 SIT, kar je 2,7-kratnik njene knjigovodske vrednosti. Denar se je stekel na račun Deutsche Bank v Frankfurtu in sicer 120 dni po podpisu pogodbenih dokumentov, pretežni del pa naj bi država namenila za odplačila dolgov do tujine.

Tuji ocenjevalci so knjigovodsko vrednost banke ocenili v razponu od 127 do 174 milijard SIT, kupnina 34-odstotnega deleža pa je prinesla 98 milijard SIT. Vlado je ves čas pogajanj najbolj zanimala cena, po kateri je banko prodajala in jo nazadnje tudi prodala. Še bolj pomembno je predvsem to, kako bo vlada kupnino porabila. Ob vsem tem vseeno ne gre

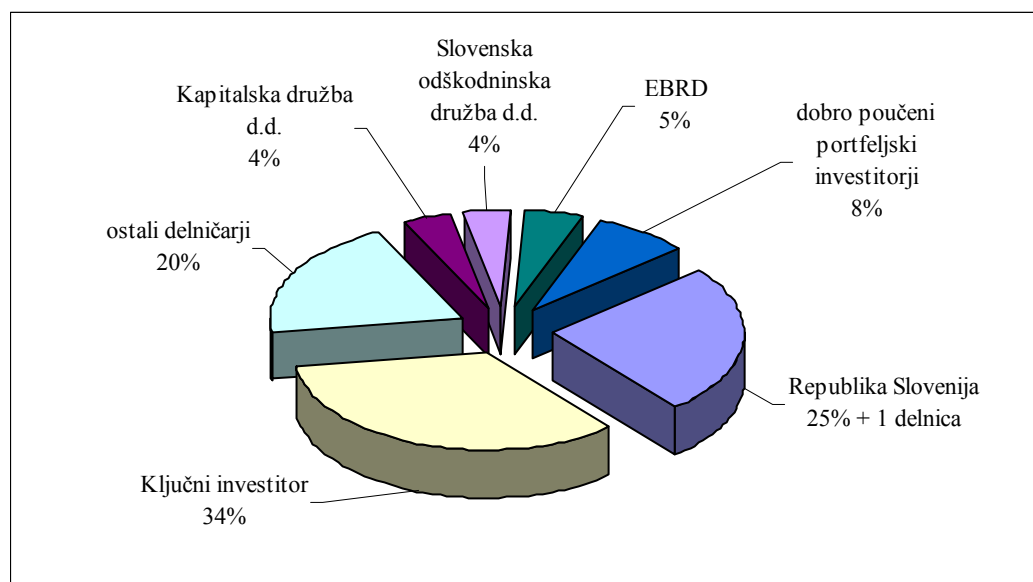
zanemariti dejstva, da si je država do nadaljnjega vendarle rezervirala četrtinski delež v NLB z državnimi delnicami in delnicami KAD in SOD.

Dne 9. julija 2002 je bila podpisana pogodba o prodaji 5% delnic EBRD, ki je za domače vlagatelje kljub 10-odstotnemu diskontu nezanimivi del NLB odkupila za 14,5 milijard SIT, po vnaprej predvideni pogodbi. Ta del bo sicer naslednja tri leta EBRD še naprej ponujala domačim vlagateljem, a ni videti razloga, da bi ti ravnali drugače, kot so doslej.

Vloga EBRD pri privatizaciji NLB se je spreminjala in sicer je pridobila 5% delnic po ceni in pogojih, ki so veljali za ključnega vlagatelja. Po dokapitalizaciji banke, bi ji pripadlo toliko delnic, da bi obdržala 5% delež. Zaradi neuspešne prodaje novih delnic, ki so bile ponujene domačim portfeljskim vlagateljem, je bil delež EBRD avtomatsko povečan nad 5%. Če na primer ne bi bila prodana nobena nova delnica, bi EBRD dosegla največ 13% delež v kapitalu banke (Weiss, 2002, str. 4).

NLB je sredi oktobra 2002 sklenila drugo fazo privatizacije. Institucionalnim investitorjem je ponudila 9% delnic, vendar so domači vlagatelji kupili le 0,3% delnic. O izidu tega dela privatizacije je neformalno razpravljali tudi svet BS ki je ocenil, da je bila ta faza glede na prodani delež neuspešna. Zaradi omejene upravljalске vloge, se zgolj portfeljska naložba v delnice NLB, ob drugih tržnih možnostih, ne zdi ravno najbolj privlačna in prav hitro donosna. Njena tržna vrednost sploh ni znana, saj delnice ne kotirajo na borzi.

Graf 4: Lastniška struktura po drugi fazi privatizacije v %

Vir: Interno gradivo NLB, 2002.

Iz Grafa 4 je razvidna končna lastniška struktura banke po privatizaciji. RS je obdržala 25% povečano za eno delnico, ključni investitor je pridobil 34% delež, z možnostjo kasnejšega povečanja, država ima svoje deleže v banki še preko KAD in SOD in sicer

skupaj 8%. EBRD je odkupila za domače investitorje nezanimivi delež v višini 5%, portfeljski investitorji in ostali delničarji imajo še 28% banke.

Pozornost privatizacije je bila usmerjena tudi na delovanje na domačem in tujih trgih, kjer sta obe banki že prisotni. Predvsem na pridobitev ustreznih dovoljenj tujih nadzornikov iz ZDA, Nemčije in Avstrije, saj je pri tej transakciji prišlo do spremembe lastniške in upravljaljske strukture v hčerinskih bankah NLB v tujini.

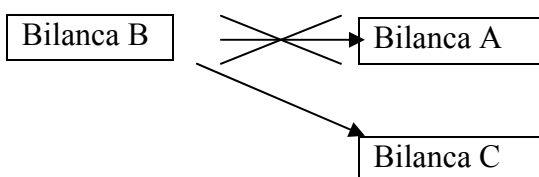
Skupen nastop KBC in NLB na področju bančno-zavarovalniškega koncepta predstavlja izziv. Področje zavarovalništva oziroma življenjskega zavarovanja je bil eden od glavnih razlogov, da se je vlada odločila za KBC kot enega ključnih delničarjev. Banka lahko računa, da bo prodrla na jugovzhodne trge, kjer je doslej opravila samo nekaj ne zelo uspešnih prevzemov bank dvomljive kakovosti, s katerimi se bodo zdaj morali ukvarjati tudi belgijski solastniki banke.

Vstop tujega strateškega partnerja omogoča širitev ponudbe, kvalitetnejši razvoj ter krepitev konkurenčne sposobnosti. Nov strateški partner omogoča možnost dostopa do cenejših finančnih virov za ugodnejše financiranje domačega gospodarstva. V prihodnjih letih lahko pričakujemo poslovno rast s pomočjo novih dejavnosti in nakupov, prek katerih lahko postane vodilna finančna skupina v jugovzhodni Evropi. Posledica vstopa KBC v lastniško strukturo banke je ustanovitev skupne družbe, kjer imata vsaka po 50 odstotkov delnic. NLB Vita je ustanovljena za področje življenjskih zavarovanj. Storitve so pričeli tržiti junija 2003 in sicer z mrežo podružnic in poslovalnic sistema NLB.

4. PORABA KUPNINE OD PRIVATIZIRANE BANKE

V državni proračun se je tako steklo okoli 112,5 milijard SIT bančne kupnine. KBC je za nakup odštela 98 milijard SIT, EBRD pa je prispevala 14,5 milijard SIT. S prejeta kupnino bi lahko država pokrila skoraj celoten proračunski primanjkljaj, ki je v letu 2002 znašal 140 milijard SIT. To pa bi bilo v nasprotju z Zakonom o javnih financah, ki določa, da se mora vsak prihodek iz naslova privatizacije državnega premoženja uporabiti samo *za odplačilo državnega dolga*. Prihodki od privatizacije se ne morejo prerazporediti med prihodke proračuna. Iz računa finančnih terjatev in naložb, lahko razporedimo denar od privatizacije državnega premoženja, le v račun financiranja in ne v bilanco prihodkov in odhodkov.

Slika 1: Prerazporeditev sredstev med bilancami

Vir: Zakon o javnih financah, 1999.

Država je tako imela na voljo dve možnosti. Zmanjšanje domačega dolga in sicer z odkupom sanacijskih obveznic NLB ali pa odplačilo tujih posojilodajalcev in tako zmanjšanje zunanjega dolga države.

V prvem primeru, bi KBC kupnino nakazala na račun države in postala 34% lastnica banke. Delež države bi se tako zmanjšal za tretjino. Država bi s pridobljeno kupnino odplačala svoje terjatve do banke, kar bi pomenilo, da bi odkupila državne obveznice v lasti banke. S to transakcijo bi država zmanjšala domači dolg, KBC pa bi kot lastnica banke dobila »nazaj« kupnino za svoj delež v banki in ga tako porabila za donosnejše bančne naložbe.

Glede na to, da se pri tej kupnini pojavi problem zamenjave deviz v tolarje in s tem ohranjanje konkurenčnega deviznega tečaja, je ostala na voljo druga možnost, da se znesek kupnine nameni za poplačilo tujega dolga.

Skupna kupnina od prve in druge faze privatizacije je znašala okoli 112,5 milijard SIT, kar je več kot 10% javnega dolga v Sloveniji. To na nivoju stroškov pomeni samo v enem letu več kot 15 milijard prihranka pri stroških servisiranja obresti. V petih letih bi prihranek znašal že 75 milijard SIT. Večji del denarja bi bil lahko prerazporejen v razvojne namene.

Kupnina od privatizirane banke ni bila porabljena niti za zmanjševanje zunanjega dolga, temveč za enkrat ostaja na računu pri banki v tujini (Deutsche Bank v Frankfurtu).

S fiskalnega vidika je za državo slabše, če proda podjetje in zmanjša javni dolg. Donosnost lastniškega kapitala, ki ga država prodaja, je večja od obresti državnega dolga, s katerim država financira lastniški kapital. Tudi v Sloveniji velja, da je donosnost lastniškega kapitala višja od obrestnih mer za državne obveznice. Belgijska banka KBC za 34% delniškega kapitala NLB zagotovo ne bi ponudila toliko denarja, če bi pričakovala, da bo donosnost naložbe manjša od obrestnih mer za državne obveznice. S fiskalnega vidika je torej boljše, če se država zadolžuje in vlaga v delniški kapital.

Smisel privatizacije je torej v zmanjšanju trošenja države, finančni primanjkljaj se ne povečuje in da je domači zasebni sektor finančno sposoben kupiti delnice podjetij, ki jih država privatizira. Finančna usposobljenost se zagotovi tako, da država od zasebnega sektorja kupuje svoje obveznice in mu hkrati ponuja delnice podjetij, ki jih želi privatizirati. Pri nas je država zasebnemu sektorju omogočila nakup delnic šele v drugi fazi privatizacije, kar pa je bilo za investitorje nezanimivo, tako da ne vemo kakšno bi bilo pravo domače povpraševanje in ali bi bili domači kupci bančnih delnic dobri ali slabi lastniki.

SKLEP

V zadnjih letih smo v državah v tranziciji priča lastninskemu preoblikovanju podjetij. Nastale so gospodarske družbe, kjer prevladuje zasebna lastnina. Tudi bančni sistemi se ne morejo izogniti tem spremembam. Slovenske banke morajo biti tako bolj učinkovite in konkurenčne tujim bankam. Pomembno vprašanje pri privatizaciji bank je udeležba tujcev v lastniški strukturi bank.

Družbeno lastništvo, ki je bilo prevladujoča oblika lastništva v bivši Jugoslaviji, je s samoupravnimi podjetji predstavljalo veliko breme za bančni sistem. Banke so funkcionirale kot finančna pomoč podjetjem, posojale so poceni kredite in niso upoštevale ekonomskih kriterijev. Tudi NLB je bila v finančni krizi in vedno bolj nelikvidna, zato je bila sanacija edina rešitev za njen obstoj.

Država je tako s svojimi sredstvi iz proračuna pomagala banki odpraviti slabe terjatve, s tem da jih je zamenjala za državne obveznice in postala večinska lastnica banke. S privatizacijo bank se zastavlja aktualno vprašanje nacionalnega interesa, ki je v času privatizacije državnih bank postalo vroča tema slovenskih medijev. Država kot lastnik ni najboljši gospodar, je pa zagotovo najboljši zagovornik nacionalnega interesa, saj naj bi zagotavljala blaginjo svojim prebivalcem, pravni red in socialno varnost.

Podjetja v zasebni lasti naj bi bila bolj fleksibilna, s čimer bi se zmanjševala rigidnost oziroma togost posameznih sektorjev in gospodarstva kot celote. Povečala naj bi se konkurenčnost, razvil učinkovit kapitalski trg, ki omogoča razvoj in dokapitalizacijo ter boljše zbiranje in razporejanje prihrankov v gospodarstvu. Učinkovitost privatiziranega podjetja naj bi bila večja, ker naj bi bilo vladanje takšnemu podjetju boljše. V upravo in nadzorne svete naj ne bi prišli ljudje po političnih zvezah.

S privatizacijo bančnega sistema je cilj zmanjšati delež lastništva države v bankah, s tem da želi država obdržati tolikšen delež, ki bi ji omogočil soodločanje pri določitvah, ki bi bile pomembne za celotno gospodarstvo.

Privatizacija NLB je bila rešitev za hitrejši razvoj banke in boljše pripravljenost za vstop na konkurenčne tuje trge. Banka je tako dobila tujega partnerja, s katerim bosta še bolj posodobila njeno poslovanje in jo finančno okrepila. Iztržena kupnina naj bi vplivala na izboljšanje finančnega položaja proračuna, saj naj bi se v veliki meri zmanjšalo servisiranje zunanjega dolga, kar bi omogočilo porabo proračunskih sredstev za razvojno in strateško pomembnejše projekte.

LITERATURA

1. Aplenc Andrej: Prodaja Slovenije. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1997. 265 str.
2. Bajt Aleksander: Premoženskoppravna analiza problemov preobrazbe socialističnega vzhoda. Gospodarska gibanja, Ljubljana, 1995, str. 35.
3. Bohinc Rado: Lastninska reforma v Sloveniji. Gospodarska gibanja, Ljubljana, 1993, str. 92-93.
4. Borak Neven: Spočetje ekonomske samostojnosti. Ljubljana, Forum, 1992. 213 str.
5. Cvikl Milan: Dileme javnih financ v Sloveniji. Bančni vestnik, Ljubljana, 49(2000), 12, str. 2-5.
6. Čok Mitja, Prevolnik Valentina, Stanovnik Tine: Javne finance v Sloveniji. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2003. 97 str.
7. Jurkovič Tadej: Sanacija bank: Izkušnje v Sloveniji in v tujini. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1995. 56 str.
8. Kalčič Tjaša: Predstavitev strukture proračuna Republike Slovenije in splošnega proračuna EU. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2001. 47 str.
9. Karpe Miča: Prikaz poslovanja in vzrokov poslabšanja likvidnostnega položaja Ljubljanske banke d.d. Ljubljana, 1992, 15-16. str.
10. Kovač Boštjan: Proces rehabilitacije bank v Sloveniji v obdobju 1992-1997: Primer NLB d.d. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1999, 47 str.
11. Kovač Stanislav: Odkupiti ali ne? Mag, Ljubljana, 8(2002), 19, str. 42-43.
12. Narat Matej: Privatizacija bank (razlogi, metode in izvedba). Magistrsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1996, 127 str.
13. Počivavšek Franc: Pravno normativne podlage sanacije bank in hranilnic. Bančni vestnik, Ljubljana, 21(1993), 10, str. 7-8.
14. Prohaska Zdenko: Finančni trgi. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1999, 205 str.
15. Ribnikar Ivan: Družbena lastnina in narobe poskusi njene odprave. Bančni vestnik. Ljubljana, 22(1994), 15, str. 75.

16. Rus Veljko: Podjetizacija in socializacija države. Ljubljana : Fakulteta za družbene vede, 2001. 141 str.
17. Šinkovec Janez: Integracije in koncentracije v gospodarstvu, Ljubljana, 1990, 265 str.
18. Štiblar Franjo: Sanacija slovenskih bank: Zakaj zamuja njen zaključek in kako naprej? Gospodarska gibanja, Ljubljana, 1996, št.7, str. 33.
19. Tičar Bojan: Privatizacija javnega sektorja in evalvacija slovenske zakonodaje. Gospodarska gibanja, Ljubljana, 1996, št. 8, 49-52 str.
20. Weiss Monika: EBRD ni strateški vlagatelj v NLB. Finance, Ljubljana, 3.1.2002, str. 4.

VIRI

1. Bilten javnih financ. Ljubljana : Ministrstvo za finance, 3(2003), 5. 120 str.
2. Interna gradiva Ministrstva za finance, 2002.
3. Interna gradiva Ministrstva za finance, 2003.
4. Interna gradiva Nove Ljubljanske banke d.d., 2002.
5. Navodilo o plačevanju skupnih obveznosti proračunskih uporabnikov (Uradni list RS št. 55/1999).
6. Navodilo o pripravi finančnih načrtov posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov (Uradni list RS, št. 91/2000).
7. Predpristopni ekonomski program, 2002. 215 str.
8. Uredba o podlagah in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna (Uradni list RS, št. 56/2000).
9. Zakon o bančništvu (Uradni list RS, št. 7/1999).
10. Zakon o izvrševanju proračuna za leti 2002 in 2003 (Uradni list RS, št.103/2001).
11. Zakon o javnih financah (Uradni list RS, št. 79/1999).